

Jul. 12. „A szép marquisné.“ Vigjáték 4 felv. Az est babérain Molnár és Szépné osztott. Játékukat a középszámu közönség nagy érdekléssel nézte végig.

Jul. 13. „A két huszár.“ Énekes bohózat 3 felv. E darab egykor a népszínházban a legjobb előadások közé tartozott. Most a régi jókból csak Partényi adja még a szabadságos bakkanosost kitünően. A többi szerep gyenge személyesítőkre talált.

Jul. 14. „O nem föltékeny“ és „A szép molnárnő“ egy felvonásos vigjátékok, Bódi jutalmára.

Jul. 15. „Richelieu első párbaírtai.“ Vigjáték 3 felv.

Jul. 16. „Légyott“ új eredeti vigjáték 1 felv. Irta *Kempelen Béla*. Ezt követte „Rendkívüli előadás.“ Vigjáték 1 felv. Az első új darab, mely bármi más, csak nem vigjáték. A népszínházi új darabok tekintélyét, semmivel sem emelte magasabb fokra. Még gyengébbé tette a gyenge előadás. A második vigjáték összevágó, gyors menete, a szerepeknek a legnagyobbobbtól a legkisebb helyes betöltése, azt látszott mutatni, hogy a népszínház tud, ha akar.

Jul. 17. „Fehér Othello.“ Vigjáték 1 felv. és „Bál előtt és bál után“ vigjáték 2 felv.

Nyílt tér. *)

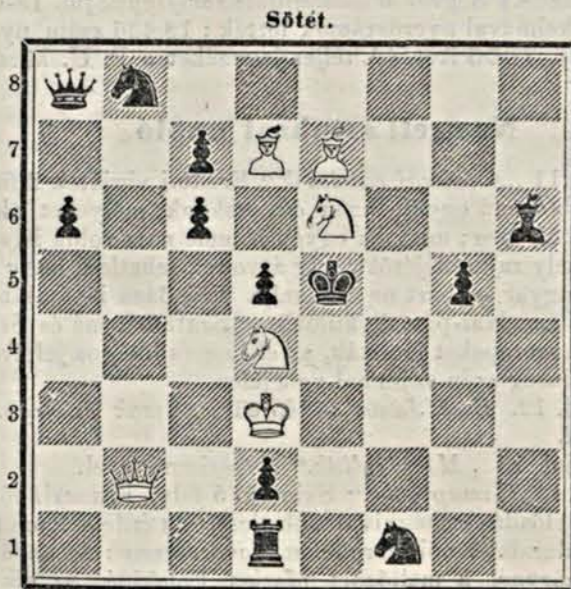
— (Felhívás.) Folyó 1862. febr. havában jelent meg egy előfizetési felhívás ily című munkára: „Adatok a pesti jogászcélakról“, azon biztossággal, hogy ezen mű még huszadra fog megjelenni — s tekintetbe vévén a jótékony célt, melynek a tiszta jövődelem Páldy Gyula szerkesztő, illetőleg szerző ur által felajánlatott, szép számu előfizető jelentkezett, csak városumkban is. — Azonban Páldy ur jónak látta, mindaddig hallgatással felelni mind azon felszólalásokra, mik eddig hozzája intéztettek, s még arra sem méltatja gyűjtőit, illetőleg előfizetőit, hogy halasztását hírlap útján indokolná. — Bátor vagyok tehát az illető szerkesztőt felszólítani, hogy a közügy tekintetéből, e becses lapokban e tárgyról felvilágosítást adni sziveskedjék. N. Várad, július 13. 1862. — *Gróf K. E. gyűjtő*, az előfizetők nevében.

*) E rovathoz közlött cikkekért csupán a sajtóhatóság irányában vállal felelőséget a Szerk.

SAKKJÁTÉK.

134-ik sz. feladvány. — Bayer Konrádtól (Bécsben).

E feladvány a Falkbeer által egykor jelesen szerkesztett, de már megszűnt „Wiener Schachzeitung“ 1856. júniusi füzetében jelent meg, s mint mestermű, úgyhiszszük, ajánlás nélkül is közzégyelmezt ébreszt.

Világos. Világos indul, s 3-ik lépésre matot mond.

A 129-ik számu feladvány megfejtése.

(Rozsnyay Mátýástól Zombán.)

Világos. Sötét. Világos. Sötét.
 1) H a 8 - c 7 F b 5 - c 6 A) 1) tetszés szerint
 2) F i 3 - d 5 F c 6 - d 5: 2) H g 7 - h 5: † K f 4 - f 5
 3) H e 7 - d 5: † 3) F i 3 - e 4 †

Helyesen fejtették meg. Örvénden: Beóthy Maris. — Veszprémben: Fülöp József. — Nagyváradon: báró Meszéna István. — Pesten: Cselkó György. — Kun-Sz. Miklóson: Bankos Károly. — B. Újvároson: Kovács Lajos. — Nagy-Körösdön: Terika. — Jánosiban: Keszler István. — Parabutyban: Rothfeld József. — Török-Szent-Miklóson: Frankl A.

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatja Landerer és Heckenast, egyetem-utca 4. szám alatt. Pesten 1862.

Szerkesztői mondanivaló.

6108. Györök. D. L. A képet s leírást köszönettel vettük. Hiini szeretjük, hogy „elháríthatlan akadályokba“ ütközni nem leszünk kénytelenek.

6109. N. Kanizsa. B. A level annak idejében megerkezett — de kérjük, mi lenne belőlünk, ha minden egyes derék tanító írásozásairól ily bő tudósításokat kellene közlennünk?

6110. Kecskemét. T. I. Készület a becses küldeményért. A mennyire lehet, sietni fogunk a közléssel.

6111. Turkevi. Közpolgár. Ha nem adja ön tudunkra nevét, tisztelt polgártárs, egész közleményének nem sok hasznát vehetjük. Hát, hogy küldjük oda a „sárgaságban“ szenvedőket?

6112. Keszthely. Sz. M. A czáfalator, illetőleg felhívást, a P. U. közlelebi számában örömet közlendjük. Reméljük, kislul az igazság s a véleménykülönbségnek vagy inkább félreértésnek kibékülés lesz az eredménye. Ismétljük, hogy mi e tárgyban is az igazságot fogjuk keresni.

6113. Zomba R. M. és B. J. A megbízás szerint járanduk el. A „Fakirt“ illetőleg már hetek előtt intézkedtünk.

6114. A régi rómaiak öltözéke. stb. Styl dolgában nagyobb szabatoságot ohajtanánk, főképp fordításoknál.

6115. Baja. x. y. Elismerjük, hogy a czikk közlése most igen korszerű volna — rajta leszünk, hogy ön ohajtása, mely a miennkel találkozik, mielőbb teljesülhessen is.

6116. Csurgó. H. B. A levelet elküldtük az illető könyvársoknak. A tárgy csupán őket illeti. — A várt névmagyaráris megérkezett sziveskedjék ön egy két szóval kiadóhivatalunknak annak idejében tudtul adni.

6117. Zay-Ugrócz B. L. Mindkét újabb küldemény megérkezett. Köszönet.

6118. M. Sziget. V. G. A vett alakban a közlés lehetetlen.

6119. Pozsony. E. L. „Úti jegyzetek“ megjottak és glédába állítottak, s várván az indulási parancsot.

HETI NAPTÁR.

Hó-és hetinap	Katholik. és Protest. naptár	Gör.-orosz naptár	Izrael. napt.	☉ Nap-kelet nyug		☾ Hold-kelet nyug.	
				o.	p.	o.	p.
Julius		Julius (ó)		Tha.			
20 Vasár.	E 6 Illés pr.	E 5 Illy.	S 6 6 Pongr.	22 Illy.	4 25	7 47	11 46
21 Hétfő	Dániel prof.	Dániel	9 45 vértan.	23 Dán.	4 26	7 46	11 46
22 Kedd	Mária Magd.	Cyriil, M.	10 Euphemia	24 Cyr.	4 27	7 45	12 23
23 Szer.	Libor, Apol.	Libor	11 Prókus	25 Lib.	4 28	7 44	1 9
24 Csüt.	Kriszt. Jol.	Elem., J.	12 Gáb. főan.	26 Ele.	4 29	7 43	2 1
25 Pént.	Jak. Krist.	Jakab	13 Aquilles	27 Jak.	4 30	7 42	3 0
26 Szomb.	Anna	Anna	14 Czárjék	28 Sab	4 31	7 41	4 3

Holdnegyed: ● Ujhold 26-án, 10 óra 21 perc este

TARTALOM.

Vörösmarty síremléke a londoni kiállításon (képpel). — Miska. *Scabados János*. — Tollrajzok a tengeri életből. (Folytatás). — Pásztó város Hevesmegyében. *Patzek Vilmos*. — Történelmi kalászatok. (Folytatás). *Lehoczky Tivadar*. — A keszthelyi állandó nyári színház (képpel). — Vadkacsa-vadászat (képpel). — Henszlmann Imre jelentése a székesfehérvári régiségekről. (Folytatás). — Böngezetek a harcászati (taktika) terén. (Folytatás). — Ungár Gyula gazdasági gépgyára és vasöntője Pesten (képpel). — Egyveleg. — *Tarházi*: A Ruszicska-nevében tévedés utbaigazítása. *Balogh Lajos*. — Régi magyar szakácskönyv. (Folytatás). Irodalom és művészet. — Egyház és iskola. — Ipar, gazdaság, kereskedelem. — Közintézetek, egyletek. — Közlekedés. — Balesetek. — Mi újság? — Nemzeti színházi napló. — Budai népszínház. — Sakkjáték. — Szerkesztői mondanivaló. — Heti naptár.

Uj előfizetési hirdetés!

VASÁRNAPI UJSÁG
és
POLITIKAI ÚJNSÁGOK

1862. évi első félévi folyama június végével lejárván, tisztelettel kérjük t. cz. előfizetőinket, hogy előfizetéseiket megújítani sziveskedjenek.

Előfizetési föltételek:

1862-ik évi második félévre postán küldve vagy Budapestén házhoz hordva:

A Vasárn. Ujság és Polit. Ujdonságok együtt félévre (jul.—dec.) 5 ft. — kr. Csupán Vasárnapi Ujságra félévre (július—december) 3 „ — „ Csupán Politikai Ujdonságokra félévre (július—december) 2 „ 50 „

Tíz előfizetett példányra egy tiszteletpéldánnyal kedveskedünk. — A pénzes levelek bérmentes küldése kértetik. — Pest, júniusban 1862.

A Vasárnapi Ujság és Pol. Ujdonságok kiadó-hivatala

(Pest, egyetem-utca 4-ik szám alatt).

Felelős szerkesztő Pákh Albert (lak.: magyar-utca 1. sz.)

A Vasárnapi Ujság hetenkint egyszer nagy negyedrében 1 1/4 iven jelenik meg. Előfizetési díj Buda-Pesten hazhoz küldve vagy postal uton külön a Vasárnapi Ujságra félévre 3 ft., a Politikai Ujdonságokkal együtt 5 ft. újpénzben. — Az előfizetési díj a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalához (Pest, egyetem-utca 4. szám) bérmentve utasítandó. (Szerkesztőségi iroda: egyetem-utca 4. szám, 2-ik emelet.)

Kubinyi Ferencz.

Közművelődésünk történetében, a társadalmi, politikai s tudományos fejlődés terén, az utóbbi 40 év alatt tiszteletreméltóbb nevet alig találhatunk, mint azt, melyet e sorok homlokára jegyeztünk. Midőn oly férfiu előtt állunk, ki az igaz hazafi nevét évtizedek lefolyása alatt érdemek hosszu sora által vivta ki; midőn egy magához mindenkor következetesnek bizonyult jellemről akarunk szólni, akkor nincs szükségünk nagy szavakra; a tények rövid érintése elég hangosan beszél, habár az időviszonyok minden részlet megemléztését gátolná is.

Kubinyi Ferencz igen régi család ivadéka. E család alapítója még a Géza vezér alatt ide vándorolt Hunt volt. — Született 1796-ik

év márczius 21-én Videfalván Nógrádmegyében. — Első szellemi képeztetését szülei házában nyerte. — Nyilvános iskolai pályáját Agoston öcscsével (a nemzeti Muzzeum jelenlegi igazgatójával) Besztercebányán és Debreczenben végezte. — Két évi jogi gyakorlat után Pestmegyében mint aljegyző kezdé politikai pályáját, innen azonban Nógrádmegyébe költözvén át, itt főbírói minőségben mint lelkiismeretes tisztviselő tün-teté ki magát.

Az iránta nyilvánult bizalomnak legfényesebb bizonyítványa az, hogy a magyar országgyűlésre a megye által háromszor küldetett követül (1833—1836, 1843—1844. és 1847-dik évben), később a Pestre összehívott országgyűlésen is a losonci kerületet kétszer képviselte (1848. és 1861-ben).

Politikai pályájáról ítélet mondani, nem tartozhatik jelenleg feladataink közé, elég legyen itt annyit megjegyezni, hogy ő mindenkor tántoríthatatlanul és őszinte kitarással ragaszkodott azon férfiakhoz, kik a haza boldogságán soha meg nem szüntek munkálódni, — s egyike volt azon zászlóvivők-

nek, kik körül a nemesebb keblük azon czélból csoportosulának, hogy a reform terén kivivják azt, miszerint e haza ne csak egyes osztályoké legyen, de annak minden fia, minden egyes polgára büszkén mondhassa: egyenlő jogokkal bíró fia vagyunk mindnyájan e szép hazának!

A magyar irodalom fejlődési korszaka igen sokat köszönhet neki, mert ő volt az, ki Blaskovics Bertalannal együtt felejtetetlen barátjának Kisfaludy Károlynak annyi pénzt adott és gyűjtött, hogy az első „Aurora“ (annak idejében igen nevezetes irodalmi tünemény) mely a hazai legjelesb írói erőket egy központba egyesítette, kijöhett.

Balassa-Gyarmaton, protestáns leteré, katolikus nemzeti iskolát sürgetett, mely többek hozzájárulása által meg is alapított, ahhoz Kubinyi Ferencz is tetemes összeggel járulván. — Ezen megyében több magtárt is alapított, melyek jótékonyágát maig is élvezzi az ottani népség. Indítványa következtében létrejött ugyanott a rabok dolgozó intézete, mit oly virágzásra emelt, hogy az eltévedt erkölcsök nemesbitésére jótékonyan ható intézet megszemlélése alkalmával, a Pestmegyéből eltávozása miatt régebben reá nehezeltő főherczeg József nádor is kibékült vele.

A pozsonyi országgyűlésen Kubinyi Ferencz indítványozta, hogy a nemzet az alapítandó Muzzeum számára 500,000 ftot ajánljon, ez indítvány azonban ekkor még nem nyert kellő pártolást; de Kubinyi Ferencz folytonos felvilágosításai következtében a követek meggyőződésén a Muzzeum szükségességéről, különösen a nádor biztatásaira, az ügyet újra elővette, s szónoklati által odavitte, hogy az országgyűlés az 500,000 forintot s a

KUBINYI FERENCZ.

+ 1874.

Jankovich-féle gyűjtemény megvételére a 125,000 ftot megszá-
vazta, minek keresztülvitele által a hazai tudományosság részéről
örökös hállára érdemesíté magát.

Még beszercebányai tanuló korában Zipser András, egyik
veterán tudósunk által az ásványtanba bevezettetvén, egyike lett
legszorgalmasabb természetbuvárainknak. — Nagy fáradtsággal
létesített részint ásványtani, részint régészeti gyűjteményei Loson-
czon az oroszok által 1849-ben elpusztítottak, hol összesen mint-
egy 60,000 pfnyit kárt szenvedett.

Zipser András kezét fogva, majdnem minden nevezetesebb
európai gyűjteményt magyar ásványokkal megajándékozott; de
legtöbbet bir töle a magyar nemzeti Múzeum, mit folytonosan
gyarapítani, életfeladatául tűzött ki.

A magyar orvosok és természetvizsgálók gyűléseinek létre-
jvetelén fáradhatlanul munkálkodott, s midőn az sok akadály
után megalakult, ennek gyűlésein igen tevékeny résztvett, s többi
között Temesvárot mint elnök, Kolozsvárt pedig mint alelnök
müködött ily gyűléseken.

Több becses földisimei s régészeti munkája következtében a
tud. Akademia elébb levelező, később tiszteleti tagjai sorába vá-
lasztá, hol azóta lankadatlan erővel közli tudományos buvárlatai-
nak eredményeit; — tagja egyszerűs mind több külföldi tudományos
társulatnak.

Hazafini áldozatnak kell vennünk legközelebb bevégzett kon-
stantinápolyi utját, melyre 67 éves kora daczára is elhatározá
magát azon czélból, hogy a nagy Mátyas könyvtárának maradvá-
nyait két jeles utazó társával, Ipolyi Arnold és Henszlmann Imre
tudós hazánkfiával egyesülve, kutassa, s ha lehet, meg is szerezze.

— Mint olvasóink a hírlapokban közzétett részletes tudósításból
értesültek, a fölfedezés nagy részben sikerült, hogy fog-e a régi
maradványok megszerzése is sikerülni? az a jövő titka és feladata,
de annyi bizonyosnak látszik, hogy ha azok, kiket a sors nagyobb
anyagi eszközökkel áldott meg, annyi áldozatot fognak hozni, a
mennyt Kubinyi Ferenc s utazó-társai tanusítottak ezen utjuk
által is, akkor be fog következni azon idő, hogy a nemzet mult
nagyágát tanusító ezen tisztes ereklyéket is nemsokára birni
foglaljuk.

Szívünkől ohajtjuk, hogy Kubinyi Ferencz erélyének s fárad-
hatlanságának, művelődési, nemzetiségi s politikai ügyeink terén,
még igen soká örvehdhessünk!

Egy jó öreg pap halálakor.

Ki oly sok öreget, ifjut kikisére
Jó és roz időkben, hosszú évek óta,
A sor magára is reákerült, végre
Kiviszik őt is az örök nyugovóra . . .
Csendes udvarára gyászalok lépnek
Könnyel szemekben . . . bálum a kis paplak :
Rég nem látott ennyi búborult népet . . .
Menj! Istened adjon örök nyugodalmat!

Mit eddig nem mertek, most dicsernek szemben :
Mily hűséges szolgál, jó katona voltál.
Futni soh' se látott tégedet az ellen ;
Ima volt fegyvered, nyughelyed az oltár.
Zsámolyán Istened hányzor hányzor kérted :
„Áldja meg e népet, áldja meg a hazát!”
Ámde boldogságát mégis meg nem érted :
Menj! Nem itt a földön, tul van a te hazád!

Verejtékkel arczod hányzor volt borítva!
S nem volt soha senkid, a ki letörülje.
De gyermeked volt a falu véne, ifja
S egyiknek sem marad törletlen könyűje.
Nincs többé az atya . . . gyászba borul a ház;
Kedves azelid arczod soká lesz feledve;
E szivekben a bú még sokáig tanyáz.
Menj, elfáradt szolgál, csendes nyughelyedre!

Pályád keresztet nem tűzött föl melledre;
De tövisi lábaid gyakran megvérezték.
Ez nem fájt . . . hiszen Ő szent fején viselte,
S egy magad hordoztat ezerek keresztét.
Oly sok behegedt seb, annyi megtért lélek
Fáradalom, bíért elég bő jutalom.
Szól a gyászdal . . . nem, nem : győződelmi ének!
Menj, győztes harczi, már vár rád a nyugalom!

Csendül a kis harang. Olyan búsan zokog!
Vigabban szól egykor buzgó imádra.
Vig hangja még megtér s még sokszor csengni fog :
Nem többé ajkadon, az Ave Mária.
A halál örökre lezárta ajkadat,
Melyről tiszta mézkép' folyt egykor az ige.
Még mintha beszélné most is; bár hallgatag . . .
Menj! Kitárt karokkal vár az örök Ige!

Érdemes hived vállakra vesznek;
A többi is kísér keseregve, sirva.
Jó apáik mellé téged is letesznek,
Kiket egykor mind te kísértél a sirba.
Ezek itt siratnak . . . de ők várva várnak,
Nem egész az üdv a boldogok körében :
A dícsők sorából te hiányzol már csak!
Menj! örülj velők a mennyeek örömeiben!

Jánosi Gusztáv.

Tollrajzok a tengeri életből.

(Folytatás)

III.

Ginót az őrtisztáson hagyók, mely esti 8-ig tartott. Midőn a
parancsnok alkonytját a fődélzetre lépett, első, a mi szemébe akadt,
a vitorlázat említett változata volt.

— Bravo Gino, bravo! szól az öreg tengerész, elégtelen dör-
szölve kezét. A jó szelet s alkalmat soha nem kell elszalasztani.
De hát hogyan áll a hajó orra?

(Itt még kell jegyeznünk, hogy a vitorlázat minden változata
oly szoros egybefüggésben van az iránynyal, melyben a hajó fut,
hogy e kettőnek pontos összhangoztatása a tengerészet legnehe-
zebb feladata. Ez a láncszem, az elmélet s a gyakorlat között. Ép
azért volt kíváncsi az öreg, hogy a fiu ezt miképen alkalmazá.)
— Engedtem egy fél 1/4-et a szélnek — hangzott a válasz az
emelvényről.

— Ezt te adad értésére, Drago — dörmögé csendesen az öreg.
— Kapitány Marco — válaszolt Drago, ki most az egyszer át-
érté, hogy az öreg csak ingerkedik vele — midőn őn a fiut oda áll-
lítá, jól tudá, hogy nem kell neki a szót a szájába adni. Mintha
csak őn mondta volna, oly biztosan hallzott onnan a parancs.

Az öreg válasz helyett csak szeméivel vágott, mintha mondta
volna : csak azért sem hiszem, s azzal föl s alá járt a hajó farán,
csendesen dudolva :

„Con questo Sefiro,
Così soave,
O come è dolce
Star' sulla nave!

Később a legénység a szokott szertartás mellett estebédjéhez
ült, melyet azonban a szakács meséje ma nem fűszerezett. Ő nagyon
komoly volt, s ha valamelyik föl is akará venni a szót, talált módot,
azt mindjárt elvagni. Spiro gazdának e komoly hangulata, lassan-
kint az egész körre elragadt s csaknem szótlanul végké a vacso-
rát. S későbbre is, midőn a hajó órráni emelvényre települtek —
hol az est csendes óráiban, ha az idő kedvező volt, mint most,
vagy elbeszélés, vagy dallammal mulaták magukat — ma sem
mesés kalandok, sem kördal nem élénkíté őket, hanem mindenki,
mintegy öngondolataival vesződve, bálumt a szép éjbe, melyről
a nap utolsó sugara is eltűnt s a csillagok milliárdja, mint lassan-
kint felgyújtott lámpák, tündökölték elő.

Tán az előérzet hatása volt ez, mit megfejteni ép oly nehéz,
mint lehetlen tagadni. Tán vannak érzéki világunknak oly finom
szálai is, melyekre a nehéz próbák előperceinek hatásuk lehet?
Tán a szív is, mint a tenger, mely olykor, mielőtt a vihar fölverné
hajjait, már forrongni kezd — elszorul, kimagyarázhatatlan sejtél-
mek sulya alatt? . . . Bárhol s bármint kimagyarázhatatlan legyen az
indok, e jelenség gyakran mutatkozik, s leggyakrabban s érezhe-
tőbben a tengeren, hol elszakadva a világ zaja, menten ugyszólva,
minden társadalmi kötelek és surlódásoktól, magunkra hagyatva
s magunkba térve, a lélek tisztább, fogékonyabb, ép, mint tiszta
tűkőr, melyre a legcsendesebb lehelet is homályt vet. Én legalább
így fejtem meg magamnak azt az elfoglaltságot, azt a szorultságot,
melyről, természetesen csak utólagosan, a próbák nehéz órái után
tudtam magamnak számolni, s meggyőződésem, hogy a lélek,
menten a földi bajok nyúga s a társadalmi viszonyok hatályától,
közelebb áll a tökélyhez, s mentől több földi terhet rázott le ma-
gáról, annál magasban képes emelkedni.

A harang négyszeri kettős ütése rázá fel a legénységet egy-
hangu merengésél öl. Az esti 8 órát jelenti ez, s ekkor, kit az őrszol-
gálat ér, előlép, s a más rész éjfélig nyugodni siet — ha az idő
kedvez, s a nostromo „talpra mindenki”-je nem veri föl.

Oh fáradt földmivelő! ha gondtelt fejedet olykor sóhajjal haj-
tod nyugágyadra, tudva, hogy a hajnal első sugara már munká-
nál talál : gondold e népre, melyet nem a pacsirta dallama, de a
süvöltő vihar s a munkára hívó szó ver fel legédesb álmából s ki-
nek a kimért 4 órai nyugalom is, oly ritka, mint neked a vasárnap,
gondold reá s adj hálát végzetednek!

A hajón nemsokára már minden rendben s csendes volt. A pa-
rancsnok egy darabig még föl s alá járt a fődélzeten, aztán a több-
szőr említett állványon foglalt helyet azon béketűrőssel, melyről
valóban csak tengerésznek van fogalma. Drago s Ginonak éjfélig
nyugorájuk volt s ez utolsó ezt egész érdemben rögtön igénybe
is vevé, ágya helyett a fődélzeti kis lak egyik nyugpadán, kora
hozta édes álmaiba merülve. — Drago azonban 10 óratját ismét a
fődélzetre jött s czeltalan bolyongott föl s alá.

— Mi bajod, öreg? kérdé tőle a parancsnok

— Kerül az álom, Si'or, s feljöttem körülnézni, ha tán az idő
változik.

— Eredj csak nyugodni, majd éjjel után eleget nézheted azt
Drago ezzel lement, de nem elébb, míg Ginot meg nem te-
kinté, ki csak cipőit vetke le aludt a mondtott helyen. Gondosan
reá borítá lecsuzott takaróját s a Madona alatti olajmécset fel-
élenkítve, eltávozott. Ezzel aztán az éj ünneplés csendje állt be.

Az éj csillagoktól behintett üveggarangja felhőtlen b rult a
még sötétebbkék vizlapra, melyen játszihabok sűrültek tova, egyik a
másik után sietve, vagy olykor egymásra gurulva, s mint kis vizesés,
höföhér fodrokban zuhogva tul rajta, tajtékját még egy pár társaira
kiöntve. Olykor egy delfin üt fel otromba fejét, lég után kapkodva
s ivalaku ugrásával újra elmerülve, míg nyomában a farkával fel-
vert habocska foszfor alkatrészei, gyémánt pikkelyekint tündököl-
tek. — A szél kellemesen friss s kedvező volt; így a hajó büszkén
szárguldott tova, széles mellével maga előtt tova a habokat, olykor
egy-egy frissebb szélendület miatt azoknak tajtékjait magasra locs-
csantva fel. A telt vitorlák, mint felfújt hólyag, feszülten s mozdul-
atlan hordanak s a hajó orrán az ör tétlenségében laposakat pil-
lant; csak a kormányost tartja a kormány rud elfoglalva, a delejtű
világított üvegszekrénykéjébe merülve, ez örök nyughatlan tárgy
minden mozzanatát a kormány egy ellenmozdításával kísérve.

Ilyenforma az éj csendje a tengeren; csak a cselekvő erők
egyhangúsággá olvadása vonja reá a nyugalom színezetét.

E csendet azonban 10 óra után vészes esemény veré föl.

A parancsnok egyszerre egy magas tárgyat lát a hajó előtt
fehérleni s rémülten kiáltja :

„Timon alla banda!”

(egészen oldalra a kormányruddal!) de alig hangzott e vészjelentő
szó, már egy hatalmas zökkenés, egy kemény törés okozta recse-
nés, mely a hajót gerincében rázkódtatja meg, s zavart ordítás a
hajó orráról, volt a válasz reá. Csikorganak az árboczok, a mint
azoknak köteleiket egy vitorlákba burkolt hatalmasabb árbocz
karjai magukkal tépászzák. — Hogy mindez egy perc műve volt
— képzelhető. A kapitány még merevülten tartá a kormányrudat,
melyhez az első pillanatan ugrott, midőn a másik hajó tompa dör-
géssel vonult el az övé mellett.

„Veszve vagyunk! sülyedünk! hallzott ki, a hajó órráni or-
dításból.

— Hol a törés? kérdi a parancsnok.

— A hajó mellén, mely csaknem beszakadt — hangzott a válasz.

E hang már a Drágóé volt. Erre a parancsnok rögtön átlátá
hogy nincs veszteni való percz s legelsőbb is a személyzet meg-
mentéséről kell gondoskodnia s majd azután tenni, a mit lehet, a
hajó körül. E végre a szöcsöt ragadá meg s kiáltá :

„Hallod-e oda át!

Semmi válasz. A másik hajón, mely már egy hajtásnyi távolra
volt, minden csendes s csakis a kötelek csigáinak éles csikorgása
hallszik, a mint megzavart vitorláikat helyrevonják.

„Hallod-e oda át! ismétlé a kapitány, kitelhető erővel — ha
már összetöréd hajóm, legalább ne hagyj itt veszniük!

A válasz a másik hajóról, csakis a helyre fordított vitorlák
egy puffanása volt, a mint azok a szelet újra felfogák; így a hajó,
utjának neki feküdvé, tovasírulni kezdett.

— E szivtelenség égrekiáltó! fakadt ki a kapitány, a szöcsöt
indulattal vágva a fődélzetre — a gyáva, menekülni siet az éjben,
hogy nyomát veszítsük!

Az eldobott szöcsöt Gino ragadá meg, ki felismeré, hogy an-
gollal van bajuk s így e nyelven kiáltá, hogy a hajó sülyed és
segélye nélkül menthetlenül veszne vannak.

Mind hasztalan! A tulsó hajón halotti csend s a távolság foly-
ton nő. Így a menekülés reményétől elesve, a legénység szilaj or-
ditása s szitka kísérék az éj homályába lassankint eltűnő hajót.

Itt azonban meg kell jegyezmem, hogy ez esemény — bár
mennyre szivtelen s hitelt felülmúlólag embertelenséget tanusító
legyen is — fájdalom, megtörtént valóság; mert én egy elbeszélés
szövegéért nem bélyegezném meg, még kivételesen sem, az embe-
riség ép azon osztályát, melyet annyira becsülni tanultam, s hol
a kölcsönös segély, az önfeláldozás s a szívjóságnak oly bálumatra
ragadó példáit láttam. Ez eset azonban — bár kivételesen, de szó-
ról szóra igaz, mint ezt a hajó meglevő naplója világosan tanu-
sitja. — Hogy azonban az angol hajó e szivtelensége érthető le-
gyen, az ő nézpjából is fel kell vennünk ez eseményt.

E szerencsétlen összeütközésben a hiba egészen reá nehezül,
mit itt részletesen kimagyarázni fölösleges. Elég az, hogy a hibát
az angol hajó kövevé el s ezt ő jól tudá.

Ha már a megrongált hajó mentésére siet, elárulja kiletét s
tán hajója egész értékével bűnhődik. Így azonban — igaz, ily on-
zésteljes számításnál a szívösszeszorul — ő az éj homályába to-
vább illan s ha a megrongált hajó nem sülyed el : nekik jobb, az
ő szerencséjük; s ha a habok martalékja lesz, akkor ez esemény,
minden következményei s rémeivel örökre el van temetve.

S ezzel térjünk vissza elbeszélésünkre.

Hogy e jelenet, melyet leíránk, sokkal kevesebb időt igényelt,
mint mennyi alatt elmondók — képzelhető.

Az angol nagy három árboczos, teher nélkül egész rohamával
ütközött a „Pe la di Venezia”-ba, ennek mellét, orrával, tehát
legkeményebb részével, beszakítva s azzal tovább gurult. Így a
parancsnok első rémkiáltásától a legénység bősziült rivalgásaig,
melylyel a távot kereső haj t kiséré, csak néhány percz telt el.

De most már minden percz életválságos lón; ez veré fel a
parancsnokot merevültségéből s így szólt :

„Fiuk! a gyáva itt hagyott; mi ember segélyre hát nem szá-
mithatunk, csak az Istenére, s ez azt parancsolja : segits magadon s
megsegítlek. Rajta hát; tegyük meg, mit ember tehet, s a többit biz-
zuk reá. Gino! szereltesd föl a szivattyukat. Drago s a hajóács jöj-
velem! s ezzel a legénység lakszobájába sietet, hol a törés ereje volt.

Itt már ez éj eseményeit nyomról követni, érdektelen volna.
Mint minden nagy veszély, ha azt még az éj is kíséri, nemület
s zavarral jár meg a szárazon is, hát még a tengeren, ha az egyetlen
támaszpont, a hajó, veszélyben van! Ne kísértük hát leirni ez
éjt, a rémület, a zavar s a kétség e sötét óráit, az erőfeszített
munkát, melylyel a veszély első rohamát fölfogni iparkodtak. —
s várjuk el a hajnalt, mikorra mindaz, mit szakismeret, lélekéber-
ség s készség kivihetett, meg lón téve s a munka, többé nem za-
vart izgatótságot, hanem férfias komolysággal foly.

Az ütközés ereje — mint mondok — a legénység lakszobája
oldalára esett, de fájdalom nemesak lyukat okozott, de a hajó
mellét ugyszólva beszakítá s a viz, mint egy gátját áthágott patak,
zubogott be. Ezt telhetőleg gátolni, volt az első feladat. E végre
a törések, a hajón található hűskészlet s szalonadarabokkal betö-
mettek, melyeket vánkosok s matracokkal még feszesebben reá
szoritottak s keresztfakkal biztosítottak. Ezáltal a vízroham az
első órában már föl volt fogva s reggelig az ács meg nem szűnt,
mind, azt, mit ügyessége s a két öreg tapasztalata kigondolni birt,
— elkövetni; de az eredmény korántsem volt kielégítő. A hatal-
mas törésen kívül, még hosszú hasításokat is kapott a hajó, mit
azon szomorú tény árult el, hogy — daczára a főtörés sokat igéro
betömésének — a szivattyuk a vizet még sem győzték meg; pedig
Gino ott egy perczet sem vesztett, s a legénység azon reményben,
hogy csak míg a törés biztosítva lesz, aztán majd könnyebb
leend : szilaj rivalgásokkal buzdítá egymást. A szivattyuk, karvas-
tag vizsugarakban emelték ki a vizet s lökék tova a fődélzeten, de
a hajó ürében az még sem apadt. — *de nem is nőtt!* E volt a silány
eredmény, mit a hajnal hozott. De ily erőfeszítés, ily izgatótsá-
g szülte rohammal meddig dolgozhatni?

(Folytatás következik.)

Az adelsbergi barlang.

A mult havi trieszti kirándulás az ugynevezett stajer Sveiczczal és a Karst vidékkel ismertette meg a pesti kárvonat részvényeseit.

Az első a mennyire szép, az utóbbi annyira szomorú és mégis sajátosan érdekes.

Laibach és Trieszt, a szép hegyvidék a szomorú kőtenger közt mintegy válszfalat képez *Adelsberg*, melynek szomszédjában van a tulajdonképeni Karst. Az olaszok Carsonak mondják, a rómaiak Carusának nevezik.

Ezt igazán Istentől, embertől elhagyott tájnak lehet nevezni. Tizenkét mérföldnyi utban alig egyegy sorvadó fa zöldel a szikla-üstök valamelyik sarkán. — Ázsia homoksvatagjainak mása ez, csak hogy itt a fővénytenger helyét szikla-óceán foglalja el.

A nem épen válogató kecske órákig keresgél néhány fűszál után a kecskepásztor sovány kenyerét nem azon talaj termi, melyen állatai élelmüket keresgél.

Sziklaszemfödével tarkarta be itt a természet az egész láthatárt; a változatoság csak a kő színében vehető észre, ez is csupán szürke és fekete között változik.

Hagyjuk a szomorú képet s menjünk a föld gyomrába, hol szintén csak követ találunk, de ezer meg ezer színváltozásban.

Mintha a külsőt befelé fordította volna itt a természet, oly roppant nagy a különbség a Karst szurtos, mogorva sziklái s az adelsbergi barlang gyémántszerű ragyogásban pompázó termei között.

Adelsberg nem nagy mezőváros, alig negyedóránnyira a vasutól. A helységtől a Poikvölgyet szegélyező meredek és kopár hegyoldalon csaknem Grassotok faluig megy a vándor, midőn részint fekvő hegyomladékok közepette feketén találja magát, melybe a barlangban újból előtörő Poik patak rohan.

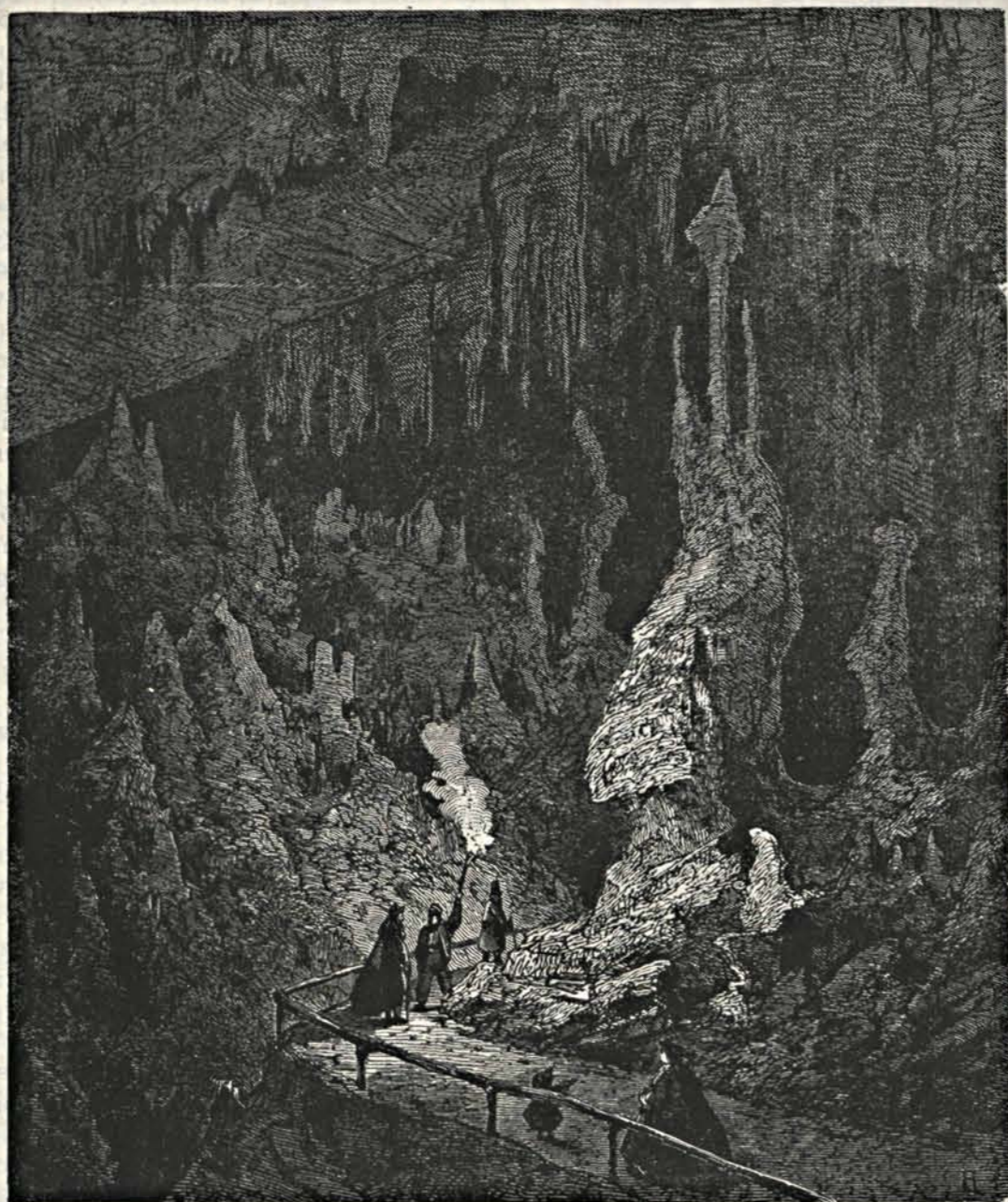
Az e nyílástól 10 ölnyire fekvő igénytelen bejárás nem sejteti ama nagyszerű látványt, melynek, a mint rajta belépett, tanuja leszen a látogató.

A barlang főiránya délnyugatról északkelet felé nyulik azon szép pontig, melynek sir a neve.

Inné kezdve két ágra oszlik. A nagyobb előbb keletnek indulva, később északnak fordul s a barlang legtávolabbi pontján a Loiblhegy alján

Adelsberg város.

Részlet az adelsbergi barlangból.

egy szűkebb mellékbarlangba nyulik, mely ismét egy másik, északnak vonuló folyosóval köralakban egyesül.

A bejáratról vagy 10 ölnyire egy nyíláson legutolsó sugarát küldi a napvilág a föld alá, melynek segítségével a Poik patakot látja az ember, a mint a bejáraton alul a barlangba zuhan. Hullámainak morgását még sokáig hallja a földalatti vándor.

A barlang utjai a lehető legjobb karban vannak tartva, a fővonalon még csak nedves sem lesz az ember lába. Az utak egyenesek, jók s fővénynyel behintvék. Elég szélesek, hogy két, három, néhol négy, öt ember is meheszen egymás mellett.

Nem messzire a bejáratról nagyszerű boltozott teremben vagyunk, melyben természetes hid vezet a Poikra át. Kissé fölébb a természet alkotta erkélyről az egész terem látszik. A néző egy 15 ölny magas üregben találja magát; a falak szürke sziklából állnak; lábai alatt a Poik foly, hogy több órai földalatti útja után Adelsbergből egy egész posta-állomásnyira Unz név alatt ismét napvilágra jöjjen. Ez első természet nagy templomnak hívják az adelsbergiek.

Inné részint jó lépcsőkön, részint egy mesterséges folyosón, az ugynevezett Ferdinánd-barlangba jut a vándor. Ezután már egyik szép és nagyszerű látvány követi a másikat.

Az emberek képzelete mindennek tudott nevet adni épen úgy, mint az alföldi juhászbojtár költészete minden felhőben egy-egy képzeletének megfelelő alakot ismer fel.

A *mészárszék* tömérdek, egymásfelé rakott szalonnáoldalhoz hasonlít; mindjárt közelében, mint ha ezer meg ezer *szalámi* lógna a tetőzetrol.

Nagyszerű látvány a *gyémántbarlang*, mely valóban olyan, mint ha a legnagyobb teremnél sokkal nagyobb üreg minden pontja, csillogó, villogó, minden szín tüzével égő gyémántokkal volna kirakva.

Itt ott egy *Mária-szobor* tűnik szemünkbe; nem olyan, minőket a falusi templomokban látunk, fából faragva, durván és ügyetlenül, hanem a legszebb átlátszó csepegőkőből. Nem is igen hasonlít Máriához, de a vallásos képzelet olyannak tartja s ezután nevezte *Mária-szobornak*.

Van e barlangban egy 30 négyszögölnyi tér, melyben a legfinomabban csepegő víz jó világítás mellett az északi fényhez hasonló jelenséget mutat. Legszebb és legnagyobb mégis a *táncsterem*.

Ez 40 ölny magas, 60 ölny hosszú és 15 ölny széles üreg, egyenes, vízirányos talajjal. Levegője jó és tiszta s mindjárt mellette a legjobb kristálytisztá vizet lehet találni.

Minden évben, pünkösd másnapján barlangünnepélyt tart a vidék s e napon 700—800 ember gyűl e terembe s zenét visznek magukkal, hogy tánczolhassanak.

A táncoteremből a mellékágba jut a vándor, csak itt veszi észre, hogy minden, mit eddig látott, fényben és nagyszerűségben emehez alig hasonlítható.

A szürkés-vere, a fehér, rózsaszín és barna csepegő-kövek minden néven nevezendő alakzatai meglepik az embert. Egyik hely, melynek sir a neve, leírhatlan pompában ragyog. Egy másik üreg boltozatáról hófehér leplek függenek alá; olyan, mintha a gondos mosónő ruhát terített volna ki. Ez is mind csepegő-kő; de olyan hófehér, olyan tiszta, átlátszó minő csak a legszebb, legfinomabb patyolat lehet.

Mindenkit bámulatra ragad a *függöny*. Ez négy vonalnyi vastag lógvány, 9 lábnyi magas s 1 egész 3 lábnyira áll el a sziklafaltól tökéletes függönyalakban. Maga a függöny hófehér és átlátszó, szegélyzete barnaveres, még himzetalakokat is láthatni kerületén. Nincs a világnak az az ügyes kárpitos, ki jobban és szabályosabban tudná a ráncokat rakni és idomítani, mint e köfüggőnyénél a természet tevé.

Nem vehetünk búcsut a szép adelsbergi barlangtól anélkül, hogy saját, sokkal szebb, sokkal nagyobb és sokkal nagyszerűbb Aggteleknkről ne emlékezzünk.

Az adelsbergi barlangban a természet kétségben kívül sokat tett, hogy az ember a napvilágtól megfosztott üregben is bámulja erejét, nagyságát, hatalmát; de kétségbevonhatatlan tény, hogy rendezetlen állapotban sem terjedeleme, sem magassága, sem szépsége nem mérközhetik az aggteleki barlanggal, melyet mi itthon a jó Istenre bízunk s a látogatók jó akaratára.

Az adelsbergben soha sem szabad szurok-fáklával a barlangba lépni, nehogy a szép fehér és rózsaszín csepegő-kövek zománca vesztessen fényben, ragyogásban, tisztaságban; Aggteleken csak úgy fuldoklik a barlanglátogató a szurokfüsttől, pedig csak úgy láthat valamit, ha minél több fáklát viszen magával.

Azt kérdi a szives olvasó, hogy hát miképpen látnak az adelsbergi barlangban? Nagyon jól és nagyon tisztán; mert hát egy 2 fős szurokfáklával helyett 4 fős fagygyertyát gyújtatnak meg s ez tisztább és több világot ad a másikkal.

Mikor a pesti kirándulók odamentek, 16 mázsa fagygyertya és 3 mázsa millygyertya égett, azon kívül 6 mázsa zsirt olvasztottak poharakba mécskeknek. A szebb, átlátszóbb részeket még fagygyertyával sem világítják, hogy a füst meg ne fogja, hanem millygyertyára sem sajnálnak költekezni.

Adelsbergben büntetés alatt tiltva van, csak egy kisujnyi kőnek is le-törése; Aggteleken minden ember annyit czipel magával, a mennyit megbir és ismerünk egy magyar nagy urat, ki a legszebb, legnagyobb stalaktidákat fejével törtette le a legszebb helyeken, hogy magánkertjében egy kis cifra barlangocskát építtethessen belőle.

Az adelsbergi barlangban egyengetett széles utakon, száraz lábbal, kölépcsőkön s jó hidakon járhat az ember; Aggteleken bokáig érő sár fűszerezi a szurokfüstöt, lépcsők helyett csuszamodások vannak jó nyirkos talajjal s a hidakat egy-egy félrothadt gerendaszál pótolja.

Ily kezelés mellett nem lehet látogatója Aggteleknek; holott ha egy kis vállalkozó szellem mutatkoznék a tulajdonosok vagy bérlő részéről, nem

Magyarországon, de Európában ez lenne a legszebb földalatti hely, melynek minden világrészről jönnének csodájára.

Ha egy ember nem bírja meg a költséget, alakuljon társulat.

Kempelen Győző.

A balaton-füredi új nyári színház.

B. Fürednek most két színháza van. A régit Kisfaludy Károly indítványára építette Zala és Somogy megyék közbirtokossága, melyet azonban csak esős időben szoktak előadásokra használni, s a parkban egy fedetlen szinkör fogadja be a nézőket, kik a muzsákkal együtt sokszor megáztak a változékony időkben. Hajdanában ugyan még lehetett, magunk is láttunk szindarabokat előadni esernyő mellett, Romeo igen szépen vallhatta a szerelmet Juliának, úgy hogy a paruplit tartotta fölőte, hanem a mióta a krinolint feltalálták, lehetetlen szeles időben szabad ég alatt játszani.

E bajon ismét a hazafiúi áldozatkészség segített; két év előtt lön megpendítve az eszme, hogy tetőt kellene a szinkör falára emelgetni, s azóta a vendégek áldzataiból s az irodalom nagylelkű hozzájárulásából tető alatt áll a Pieridák berke; ott helyben van

a színészek számára tizennégy szoba,

konyhával ellátva, a honnan egyenesen szinpadra léphetnek,

s a szinkör belseje is igen díszesen van felszerelve s páholyokkal ellátva.

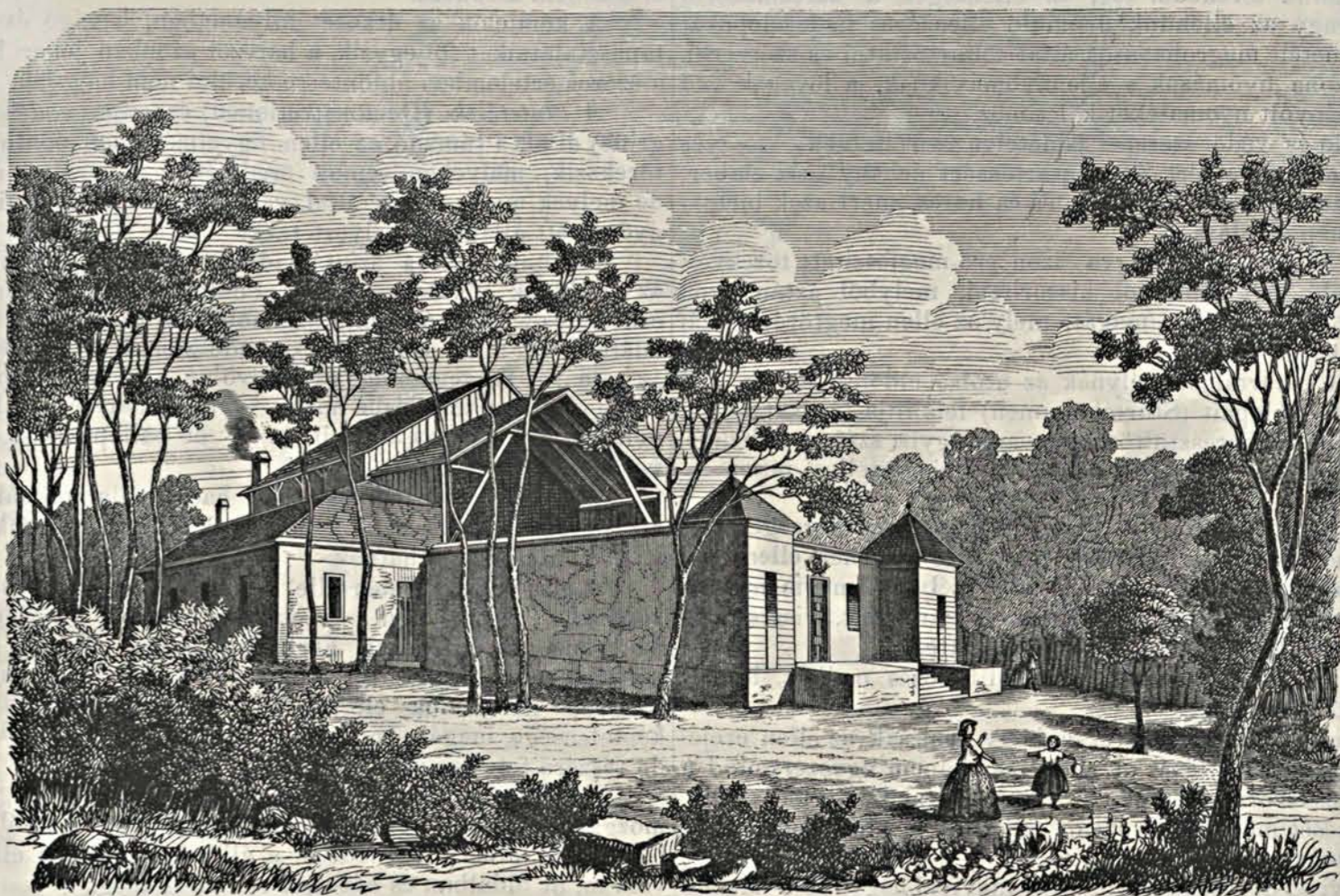
Jelenleg épen egy építendő bizottmány alakult, mely még hiányzó tetőzetet s a szinkör homlokzatát felépíttetni vállalkozott; s e czélra aláírásokat köröztet s

hetenkint tombolajátékokat rendez, nagy sikerrel. — E mű befejezése azért is nagyon kívánatos B. Füredre nézve, mert akkor az eddigi színházépület, *társalgási győgyteremmé* fog átváltoztattni, a minék hiányáról mindekkor nagyon sokat beszélhet minden vendég, ki szeles, esős időben kénytelen a győgyrendszert félbeszakítani.

Tehát a füredi nyári színház létrejöttével nemcsak a muzsák nyerne nagyot, hanem Hygiaea istenasszony is; ha ugyan igaz, hogy ő a savanyuvizek és egyéb ásványfürdők patronája e mai szomorú sasonban.

K—s M—n.

A balaton-füredi új nyári színház.

Böngészetek a harczászat (taktika) terén.

(Vége.)

A mult századok hadviselése a harc bevezetését nem ismeré, hanem mindjárt az összecsapás után a fejlődésbe s elválásba menekett.

A három főharczrész könnyebb megkülönböztethetése érdekében, egy általános példát hozunk fel, mely azokat kellőleg kiemeli:

Az 5-dik pont szerint az apsis felkörének fentője számos esetben úgy találtak, ha az egységet 0.414-el sokszorozzuk. E sokszorozás adandó 278,456 bécsi hüvelyket, tehát ily nagyságu fentővel kell körülírni γ pontból az apsisnak felkörét.

Az apsis legkeletibb pontjától szokták régenten a templomok hosszának mérését kezdeni. E hosszát az 1-ső pont szerint a IV-dik és V-dik századtól egész a XI-dik század kezdetéig többnyire öt egységre határozták; e ponttól kellend tehát egész a nyugati zárfallal jelen esetben 3363 hüvelyket mérünk, mi $46^{\circ}4'3''$ -ot tesz, azon irók tudósításait igazolván, kik a basilika hosszát többre mint 100 lépésre tették (l. a 9-dik pontot.)

Ha ezen 3363 hüvelykből lehuzzuk az apsis fentőjének 278,456"-nyi, és a kereszthajó hosszának 672,600"-nyi nagyságát, marad a három hajó hosszának számára 2412,4".

Basilikánk minden valószínűséggel oszlopos basilika levén (l. a 10-ik pontot) a fennmaradt 2412,4" hüvelyket oszlopközökre kell osztani, még pedig az 5-ik pont értelmében, miszerint az oszlopköz aránya a IV-ig századtól a XI-ig századig közelítőleg az egységnek 7-détől tágtul 5-déig.

Közelítőleg tehát az oszlopköz az egységnek ötödére tettem, kaptam számára $672,6'' : 5 = 134,52''$ -et, vagy is pontosabb módon számítván $134,789''$ -et. Azonban ezen mérték nem valamennyi oszlopközre alkalmazható: mert ha irték mindenütt ugyanazon nagyságra határozni akarjuk, az első és utolsó oszlopköznek annyival nagyobbak kell lenni a középsők-nél, minél hosszabb a kereszthajó pillérének nyugati karja, és minél hosszabb a templom nyugati zárfallának belső színéből keletfelé kiszökő falpiller. Ha már most az említett két oszlopközök nagyobb hosszát úgy arányozzuk a többi oszlopköz mértékéhez, mint áll $\sqrt{2}$ az egyhez (és ez oly arány, mely a középkorban számtalanszor előfordul), vagy is ha az egységnek ötödét $\sqrt{2}$ -al sokszorozzuk, tehát $134,52'' \times 1,414$ leend $190,211''$ -ünk a két maradvány oszlopköz számára, és maradvány 15 oszlopköz egy-egy $134,52''$ -nyi mértékkel; miből a basilika öt egységnyi hossza következésképp volna felosztandó keletre nyugatra:

a szentély apsisa fentőjének hossza $672,6'' \times 0,414$	=	278,456"
a kereszthajó hossza γ és β pontok közt az egység	=	672,600"
a hosszajók legelső osztályának hossza, az egységnek ötöde, azaz $134,52''$ sokszorozva $\sqrt{2}$ -al, azaz $1,414$ -el	=	190,211"
tizenöt oszlopköznek hossza $134,52''$ sokszorozva 15 -el	=	2017,800"
az utolsó osztályának hossza ugyanaz mi az elsőnek	=	190,211"

az egész basilikának hossza . . . 3349,278" itt a 3363,000"-nyi hosszából $13,722''$ hiányzik azért, mert csak közelítőleg számítottam, az oszlopközök soha tökéletesen nem vétetvén az egységnek oly határozott töredékére, minő az $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$, hanem azoknál valamivel nagyobb vagy kisebb mértékre, mint azt a fentebb adott $134,52''$ és $134,789''$ közti különbség is mutatja. Ha még a pontosabb számításnál is fennmaradt pár hüvelyk, e maradékkal vagy a kereszthajó nyugati karjának, vagy a nyugati zárfall kiszökő falpillerének hosszát szaporították, s így érték el tökéletesen az egység sokszorozása által határozott összeget.

A basilika szélességeit illetően, a középhajót egy egységre, a két mellékhajónak mindegyikét fél egységre határozván, a három hajónak összesen a 2-ik pont értelmében szélességül két egységet $=1445,2''$ -et adtam. Ha a kereszthajó nem szökött ki észak és dél felé a mellékhajókon, hanem azoknál csak magasabb volt, és így képezte a szinte magasabb középhajóval a régibb T idomú keresztet, akkor a kereszthajó szélességét is két egységre kell tennünk. E ki nem terjeszkedést valószínűbbnek tartom a kiszökésnél; mert ez előbb annyira a későbbi, sőt még csuasíves stílusban is épült magyar templomok szellemében van, hogy Ipolyi barátom, a ki-nem szökést magyar jellegnek tarthatá, és valóban a kereszthajó tul nem terjeszkedik a hosszajókon sem a sz. mártóni, sem a zsambéki, de még a pozsonyi, budai, kassai és kolozsvári templomokban sem; valószínű tehát, hogy ez vala az eset az ezeknél sokkal régibb sz. István basilikájában is.

Lásunk most más véleményt, Szvorényi többször idézett értekezésében a következőket mondja sz. István basilikájának kiterjedéséről: 416-ik lap. „Ezen nagyszerű főtemplom körülbelül egész addig nyult, hol hajdan a piaci kut állt, dereka pedig, vagyis hajója kelet felé terjedt.“ 417-ik lap. „A sanctuarium kelet felé terjedt egész a védfallalig, úgy hogy midőn Corvin Mátyás magának s atyjának mauoleumot építendő az előbbi főoltárnál (szentélynél) nagyobb szerűt akarna alapítani, a védfallat is kénytelen volt megbontatni.“

418-ik lap. „A sanctuarium fekvéséről még világosabban győződtek meg azon romokból, melyek ott, hol a mai püspökség fundusa végződik, az utcán 1815-ben fölösattak.“

Ezek szerint a basilikának legalább is 80 ölnyi vagyis 480 lábnyi hossza kellett volna terjednie: ez ellenében a legnagyobb római basilikának hossza kisebb volt, mert a régi sz. Péter csak mintegy 360 párisi, a sz. Pálé pedig mintegy 400 porosz lábra terjedt.

Továbbá, ha a basilikának szentélye egész a védfallalig terjedt, alapzatát az ide épített ház alapításánál fel kellett volna találni, valamint Mátyás sarkápolnája sem foglalhatott volna helyet a püspöki kert ama részében, hol azt szemtanul látták, hanem annak is tovább kelet felé kellett volna esnie. Ama maradékok tehát, melyek 1815-ben a mai püspökség keleti vége mellett találtak, csak a régibb templomoknak a védfallakba befalazott, oly faragott kövei lehettek, mint a minőket ez idén az épülő ház E E környékén találtak: ez pedig annál inkább, mert a maga Szvorényi által

418-ik lapján idézett Bombardius, ki az alapfalakat még láthatta, azok hosszát körülbelül 100 mértékű lépésre, azaz 50 öltre teszi.

Ezek folytán nem hiszem, hogy rajzomat tovább kelet felé kellend mozditani; ellenben kellend talán 4 egész 5 öllel nyugat felé mozditani azon esetre, ha Mátyás sarkápolnája nem épen a püspöki kert délkeleti szögletében, hanem tovább nyugat felé állott.

Ugyisint nem lehetetlen, hogy a basilika még tovább nyugat felé terjedt, mint azt Szvorényi mondja. Ezen eset t. i. akkor valószínű, ha az eredeti basilika, a nagy rómaiak példájára, előcsarnokkal és nagy oszlopos előudvarral bírt, és ha e két tagját is a főpüspökséghez számítjuk.

(Végté közzététel.)

Történelmi kalaszatok.

Irta Lehoczky Tivadar.

(Folytatás.)

XVI.

Valami a magyar nyelvről II. József idejében.

Ugy látszik, 1780. körül a magyar nyelv sokkal alantabban állott, mint azon század elején; mégis dicséretökre válik hatásainknak, hogy II. József császár idejében, midőn a hivatalos latin nyelv mellett leginkább a német divatozott, magyarul is leveleztek s a körleveleket ily nyelven bocsáták ki. Érdekesnek találom, néhány ily hivatalos körözést már csak azon okból is közölni, mert irmodora és nyelvészete sokban elűt az előbbi és utókorbeli magyar fogalmazványokéitól. Olvassunk néhány személyleírást 1785. évből: *)

Descriptio. Genesi Pál, mint egy 37 esztendőös Papista (pór a mint nimelyek mondják zsidóbul lett keresztén) a mint pedig maga mondotta Eszterhaziantal Regemtyébül első Major Companiábül biztonalan üdöre haza bocsajtott Katona, Vékony, igyenes, közép Termetű személy, fekete rövid bozontos haját visel, barna és valamennyire himlőheles ábrázatu, kék ujjas köpönegbe, ujjas Lájliba fnyes Gombokra, sötét kék ezüst sinoros selem postó Nadrágbó, nimet Stíbl csizmábó szököt el, melegbe kapot, hidegbe pedig fejér Polyi süveget viselt 11. Augusti 1785.

Borzörcsöki Helységbül Nemes Veszpr. Vármegyébül (Ahol korcsmárosi szolgálatot tett) 205 forint és 20 pincz bor árát, mely a Helységé volt magához vévén Feleségével és egy kiss Leánkáival, elszököt, fojtas Jakab szállási Zsidonalis Palinka Karton, és Gyolcs árával 21 Ftal 31 kr. ados maradt.

Felesége descriptioja. Felesége Kata nevezetű, Papista, Alacson Köpözös termetű, Fejér színű, Tiszta kerék rendezes Ábrázatu, Magyar feketé töltöt fejkötőbe közönségesen szokott járn, neha pedig fejér csipkés Tintukosba, és többnyire piros karmazsin cipellőt visel, vagyon néki zöld Materia Téli bundajais, mint egy 33 Esztendőös, mind a ketten Magyarul és Németül egy erant beszélnek.

Leánkájának Descriptioja: Bariska mintegy 3 esztendőbe levő fejér piros képű, kék szemű, vonyintot orrú piczin száju rendez Leán Gyermek Oberster első Schvadromjábül negyedik Czukból való Lovas katona, ki megszököt. Közép Termetű, vallos, Vats'os, szöke Abrázatu, sárga forma hajja, s bajjusa, mintegy 36. Eszt. Zöld Söveggben, melynek elin Kalap formára bőör volt, melyet egészen a szemére lehuzott Vormszer Regemtyebeli egész ruhában, Kardis lévén az oldalán Sarkantos rövid száru feketé stíbliben, a Nagdragja pedig a Laba között zsiros börel volt meg foltozva.

Szandi János Hegyfalvi ispanytól Banhidan ellopott jóvának le Írása: Barna pej Kantza, hoszu Dereku, az bal Tzombján H. G. vagyon süve, az orra világos pej, farát széjel hánynya, a hatulós jobb kerme széles, fel hasat. Balogh Mihál testvérgyilkos, középp termetű, tiszta képű, gesztenye szimű rövid hajja, fél viselt Öreg szürben ment el, az lába szarát széles bocskor szíjjával vastagon szokta megtekerni; hoszu Bajuszát el-mecetzte Kalap helett Csakós söveget vett.

(Végté közzététel.)

Egyveleg.

+ (Óriás-fenyők.) Kaliforniában van néhány magánosan álló fenyő, melyek a világ legmagasb fái közé tartoznak. Ezen „utolsó mohikánjai“ egy kiirtott őserdőnek, 300—350 láb magasak, tehát csak 70—80 lábál alacsonyabbak a straszburgi vagy a bécsi (lehordatlan) sz. István-toronynál.

+ (A lipcei egyetem első rektora?) Preisibus Kristótot, a lipcei egyetem első rektorát, szakála oly rúttá és ijesztővé tette, hogy midőn az erdőn egy bokorban a földön kinyujtózva feküdt, egy vadász vadkannak nézte s már rá is fogta puskáját, hogy agyonlője; ha Preisibus a veszélyt szerencsésére még jókor észre nem veszi s fel nem ugrik. De nemcsak szakála, hanem sirirata által is nevezetessé lett Preisibus; sarkóvére ugyanis ezt írták: „Hic primus exemplo docuit, Rectores Lipsiensis esse mortales.“ (Ez bizonyítá be példával először, hogy a lipcei rektorok halandók.)

*) Hely tartótanács nyomatott intézvényekből leírva.

Vasárnapi Ujság 30-ik számához 1862.

T Á R H Á Z.

Garam-Kis-Sallón többé senki sem káromkodik.

Ez az első ujság Bars megyében! Hogy-hogy? mi hatalom hozhatta azt létre, a mit országos törvények sem irhattak ki Magyarországból? Biz az egyszerű ötlet szüleménye t. szerkesztő ur! Május 25-én, mint születésem (1813.) és rendes lelkesítő állomásomba beiktatási ünnepem napját (1843.), mint magamra nézve kétszeresen is nevezetést, hallgatómra nézve is nevezetessé akarván tenni, azt gondoltam ki, hogy semmivel sem tehetném emlékeztetőbbé e napot, mint ha ama gyalázatos bűnnek, az istenkáromlásnak kiirtását indítványozom. — Felvettem e végre alapigéül azt a szentírásbeli helyet, melyet olvashatunk 3. Mos. 24 : 16 : „Valaki szidalmazza az Urnak nevét, megöletessék az.“

Előbeszédemet nem azon kezdtem, mint az egyszeri ember: „Az Istenét a Krisztusát“ stb., hanem, hogy mégis érdekessé legyen beszédem, kivallótam, hány éves ember és pap vagyok; elmondtam, hogy mennyire örülök én születésemnek és pappá létemnek, ha azt ki tudnám eszközölni, mit eddig a legkeményebb országos törvényeknek sem sikerült gyökeresen kiirtani, t. i. az istenkáromlás megszűnését.

Szóltam hát annak eredetéről, országunkba betöréséről, mint legnagyobb és legbolondabb bűnről, mint egyes és országos csapások szerző okáról, — régibb és újabb büntetéseiről és végre azon utról és módról, melylyel gyülekezetünkben ki lehetne irtani.

Tanításom alkalmazásában indítványoztam, hogy miután semmi intés, büntetés, nevelés, tanítás s egyéb ily eszközök által e bűnnek kiirtása nem sikerült, — álljunk össze társaságba, nevezük el társaságunkat, a váms, kereskedelmi, gazdasági stb. egyletek mintáikra, káromkodás elleni egyletnek. Fogadjuk fel fejenkint Isten és egyleti tagtársaink előtt, becsületünkre, hogy többé sem magunk nem káromkodunk, sem másban megintés és feljelentés nélkül el nem hallgatjuk a káromkodást. Hogy egyházi beszédem hatott, minden szemem, fülnöm, ábrázatom — hieim dicséretére említem meg — kiderült.

Hogy egyházi beszédem a maga idejében mondott szó volt, megtetszik onnan, hogy az egész gyülekezet szószékből hirdetés megelőzése nélkül, Istenháza előtt megállapodott, kivánását nyilvánítandó az iskolaterembe menetelre, fogadás és ígértételre, hogy többé nem káromkodik, s nagyobb bizonyosság okáért saját kezeirészt is adandja ígérete s fogadása teljesítésére. „A ki többé káromkodni merészel, ám lássa!“ volt a közfelkiáltás. Ugy lett. Délutáni istentisztelet után bejött minden értelmes és jó erkölcsű ember az iskolaterembe, — aláírásit ívet kértek s önként irták alá neveiket. Kértem az ünnepélyes aláírás és fogadástétel az ötödnapra következő áldozó-csütörtökre halasztaték, — bővebb megfontolás tekintetéből, a mikor aztán majd minden jóra való öreg, középidéjű és ifju ember előtt aláírás és fogadástétel végett az iskolaterembe. Esküdni is készek lettek volna, de megmagyaroztatott, hogy az esküvés — a mitől különbözik ez ígért és fogadástétel, a hitszegés veszélyével járna.

Az ünnepélyes aláírás és fogadás megtörtént. Alapszabályokról is volt szó. Ezek kidolgozása és a jött vasárnapon megvitatása következett. Ez is megtörtént.

Következő alapszabályok indítványoztattak és hagyattak helyben.

1. Az egylet célja: kiirtása a káromkodásnak az egész helységből.
2. A fogadástétel szavai: Isten és a társaság tagjai előtt ígérni becsületre azt, hogy többé sem maga a fogadást tevő nem káromkodik, sem másnál azt helyben nem hagyja.
3. Az alapszabályoknak mindenki feltétlenül engedelmeskedik.
4. A büntetések evangyéliumi s polgári törvényekkel egyezők.
5. Elnök, titkár és törvényt alkalmazó bizottmányi tagok választandók.

Következett vasárnap a társaságnak aszabályok alapján megalakulása. Elnökké a lelkes, titkárrá a tanító, bizottmányi tagokká a reudes bírákon és presbytereken kívül 14 tag választott egyenlő arányban minden koru közül. Biráskodni — feljelentési eset nem léte miatt — nem kellett. De már hallatszák a közmunkák miatti korcsmai szívódás. Aligha ki nem ficzomodik valamelyik társ nyelve. Gyalázat neki, ha feljelentetik.

Szolgálgjon e szerencsés sikerült kísérlet követendő példaul minden oly helyen, hol a nép, mint Garam-Kis-Sallón volt, rá van szokva a káromkodásra. „Minden kezdet nehéz,“ de egyesített erő legyőz minden nehézséget. Utóbb „akarni is elég.“ Mint minden önkéntes fogadásnak, úgy a nemkáromkodás megfogadásának is ez a lényeges haszna, hogy eszébe juttatja az embernek a szabad akarat tilalmát, mely nem enged, hogy valaki a józan ész ellen szöljön, vagy fogadása megszegésével káromkodjék. Ily meggyőződésre jutottak a garam-kis-sallói lakosok, midőn megfogadták, hogy ők többé maguk sem káromkodnak, de családjaiknak sem engedik meg azon istenelleni vétket. Ez az oka, hogy Garam-Kis-Sallón többé senki sem káromkodik.

Adja Isten! hogy fogadása alól kibuvó ajtót senki se keressen, ama példabeszédet véve ajkaira: „ember teszi a fogadást, eb a ki megállja“ — hanem így szöljön kiki szívében a XV-dik zsoltárral, hogy „az Ur szent hegyének és hajlékának a leszen lakosa, ki fogadását, ha kártall is, meg nem szegi.“

Szobi Pál, ref. lelkes.

Régi magyar szakácskönyv.

(Folytatás.)

27) Fejér lengyel lével való csuka. Az halat szépen tisztítsd meg, sózd meg; hogy fel teszed, ránts meg fa olajban hagymát: töltsd bele, hadd főjön véle együtt, töltsd meg bele eczetet hogy csipős legyen, borsold meg. Bors, gyömbér kell bele. Ha fel akarod adni, kenyeret szelj alája.

28) Pontyot szekfüves lével. Az öreg pontyot szépen tisztítsd meg, sózd meg, hadd álljon sóban, azután rántsd meg olajban szintén helére és levét így csinálj neki: az megtisztított dió belit egy mozsárban keményen törd meg, rakd egy vas fazékban, metélj kenyeret bele, töltsd eczetet, bort reá, forrázd fel erősen, keverd gyakorta az kalánnal, hogy felettebb legyen; hogy jól megfő az kempér, szürd által a szítán, hogy jó sűrű legyen, tégy bővön tengeri szőlőt bele, borsot, szekfüvet, és minden szerszámát add meg, előben forrázd fel, lásd meg ha elég-e az szerszám, úgy rakd osztán az rántott halat belé, főzd egy kicsinyé, de ne sokáig; add fel.

29) Kövi halat kolós-lével. Az megvagdalt hagymát rántsd meg fa olajban, az kövi halat tedd fel káposzta levében; forrald fel, az taktékd hányd le, és úgy töltsd köziben az hagymát fa olajastól; borsold meg mindjárt borsal, gyömbérral, sáfrányal, sokáig ne főzd, mert az kövi hal hamar megfő: ha fel add, elsőbe kenyeret szelj alá.

30) Kárászt szürke lével. Metélj apróra hagymát, és petresemlygyökert, főzd meg tiszta vízben, hogy be teszed az karászt az levében, töltsd eczetet reá, vess bele borsot, gyömbért és úgy főzd erősen, faolajt is töltsd bele, szelj kenyeret alá, hogy fel add.

31) Riskását török módon. Végy riskását a mennyi szükségs, erősen fonyaszd meg, hogy jól meg fakadoz, mosd ki egynehány vízből, vakarj reá bővön nádmézet, sózd meg, tégy tengeri szőlőt is belé jó módon, töltsd vajot reá, és úgy rántsd adni, vakarj reá felől nádmézet.

32) Mandulatej csinálás. Az meg forrott vizet hidegítsd meg, osztán végy mondatl, tisztítsd meg szépen, keményen törd meg réz mozsárban, áztass egy kis fejér cipót tiszta vízben, és úgy törd köziben, hogy jól legyen töltsd reá az meghült vizet, és keményen verd által a szítán, tégy nádmézet bele, hogy édes legyen, úgy érzed tűznél; hogy fel akarod adni pirítsd meg az cipót, és metéld kokca módon, az tál karaját hintsd meg tengeri szőlővel, de meg ne sózd, és úgy add fel.

33) Mandolasajt-csinálás. Az viza hójagát erősen főzd meg tiszta vízben, az mandolat pedig tisztítsd meg és erősen törd meg, a levét pedig hivatd meg, hogy meleg ne legyen, mondatl törj nádmézzel együtt, azután szürd meg az meg főtt lével szita által, forrald fel, de meg ne sózd. Hogy be akarod az formába tölteni, kend meg az formát mandola-olajjal, hivatd meg az tejet, az forma hajlékát csinál be viaszszal és úgy az formával együtt tedd fővénybe, előbb az tejet töltsd az tálba hogy aludjék meg. Hogy fel akarod adni, tedd abban az tálban, melyben az aluttej vagyon, ha vagyon aranyad, fölüli aranyozd meg, és add fel.

34) Zöld lével harcsát. Az halat szépen tisztítsd meg, sózd meg és hadd jó módon az sóban állani, és addig így csinálj neki levét: borban metélj cipót és főzd meg, szürd által az szítán, azután egy mozsárban törj meg zöld buzát, petresemly levelet, töltsd eczetet reá és úgy szürd az leve köziben, rakd egy bele az halat, töltsd mézet bele egészen hámozott almával, hogy úgy főjön. Az sava, méze eczetje jó legyen, borsot, házránt, fahéját tégy bele.

(Folytatás.)

Irodalom és művészet.

△ („Petőfi Sándor hagyomány“) cím alatt nemskóra megjelennek a nagy költőnek a lapokban elszórvá megjelent s Gyulay Pál által össze-szedett prózai művei.

○ (Uj politikai lap.) Gr. Mayláth Kálmán „Vezér“ című politikai lapja Kozma Vazulnál, október elejétől kezdve hetenkint kétszer fog megjelenni. Vajjon lesznek-e a vezérnek közlegényei?

+ (A „Bolond Miska“ két legutóbbi száma) a cs. k. rendőrség által lefoglaltatott. A szerkesztőség türelemre kéri előfizetőit, míg a lefoglalt számokat teljesen pótolni fogja.

△ (Aláírás felhívás.) Török Lajos mint kiadó M.-Szigeten, aláírás felhívást küldött szét ily című, gyermekirodalmi művekkékre: „Arany a b c.“ írta Batizi János; „Kis Furulya,“ magyar dalok, gyermekek számára és „Kis Fülbevaló,“ vagy egészségügyi szabályok, kis fiuk és lányok számára; e két utóbbit írta Horkai Bácsi. Előfizetési díj az elsőre 40, a másodikkra 20, a harmadikkra 10 kr. A megrendelések M.-Szigetre Kaminczky Józsefhez küldendők.

△ (A „Kolozsvári Album megjelenés.) Szerkesztők: b. Bánfi Dezso, Deák Farkas és Réthi Lajos. Tartalmát prózai és verses munkák képezik ismert és ismeretlen nevű szerzőktől. A 250 nyolczadért lapra terjedő album ára 2 ft.

+ (Magyar történelmi munka.) Bocsor István, történet- és államtanár, „Magyarország történelme, különös tekintettel a jogfejlődésre“ című munkát irt, melynek 2-ik füzete e napokban került ki a pápai nyomdából. Ára 1 ft. 20 kr. Pesten kapható Osterlamm Károly könyvkereskedésében.

△ (A „Budapesti Szemléből“) ismét kettős füzet jelent meg, oly tartalommal, mely e vállalatot sokkal melegebb pártolásra teszi méltóvá, mint a minőben, fájdalom, eddig részeseült. A jelen kettős füzetet Erdélyi Jánosnak Verulami Baconról irt második közleménye nyitja meg, mely után a következő cikkek jönnek: az „Él-e Árpád fiága?“ című történelmi értekezés második része *Botka Tivadartól*; gróf Széchenyi István pestmezei működése *Fáy Andrásról*; a magyar gazdasági egyesület emlékirata a magyarországi vasutak tárgyában, térképpel; b. *Kemény Gábornak* Machiavelli és Montesquieuról irt második közleménye; a magyar tud. Akademia 1862. ápril-juniában; az irodalmi szemlében két angol történelmi munka ismeretése *Tóth Dénes és Bethly Ákos* által; s végül az újabbán megjelent magyar könyvek jegyzéke.

+ (Az „Egri Posta,“) Szabó Ignác szerkesztése alatt ujlag megindult. A szerkesztő azt igéri, hogy a lap alakja és iránya a régi marad.

△ (Rózsavölgyi és társa műkereskedéséből) beküldetett: „Mazurka de Salon.“ Szerző *Badarzewszka*. Ára 50 kr. Továbbá: „Nocturne,“ *Field János*tól. Ára 50 kr.

△ (Engedély új politikai lapra,) A lapok közelebbi vitájából ismert Kovács Lajos engedélynyert egy új, politikai lap kiadására. Hogy magyar „Times“ lesz-e belőle, nem tudjuk.

+ (Uj naptár.) Szel Farkas, mint szerkesztő és kiadó, „H.-M.-Vásárhelyi Naptár“-ra nyit előfizetést, példányonként 50 kr-ával. Tartalmát képezdék a naptári részen kívül: történelmi tár, szépirodalmi rész, életrajzgyűjtemény, néphagyományok tára, népszokások, gazdasági rovat, vásárok jegyzéke stb. A tiszta jövedelem egy harmada a h.-m.-vásárhelyi főtanoda részére megveendő Wagner-féle állatgyűjtemény megszerzésére fordítatik. Az előfizetések aug. 15-ig Szel Farkashoz H.-M.-Vásárhelyre küldendők.

△ („Egyetemes Egyháztörténet“) című munkára nyitnak aláírást *Filó Lajos*, n.-kőrösi lelkész s *Farkas József*, pesti ref. theol. tanár. Az egész munka, mely a legjobb egyháztörténetesek művei után állítottatott össze, 35—38 iven, két kötetben jelennek meg. Aláírásai összeg 4 ft., melynek fele az első, fele a második kötet megjelenésekor (f. évi november s jövő évi febr. végén) leendő lefizetendő. Az aláírások szept. 1-ig Pestre, Osztér Lajos könyvüzeshöz küldendők be.

+ (Bignio) a bécsi operaszínházhoz szerződött, 8000 ft. évdíjjal, minek következtében jövő húsztör elhagyja színházunkat.

△ (Asóth Lajos „Emlékiratai“-ból) az első kötet már szétküldetett. Ha valamelyik aláíró még meg nem kapta volna, sziveskedjék e végett bérmentetlen levélben a szerzőhöz Lugosra fordulni, hova az előfizetési pénzek is küldendők.

△ (A „Kerti Gazdaság,“) mely egy időre fel volt függesztve, ujlag megindult. Szerkesztő *Ertl Károly*, a kertészeti társulat másodelnöke. E lap jövőre a téli hónapokban októbertől márcziusig hetenként egyszer, a többi hónapokban pedig havonként csak kétszer jelenik meg. Előfizetési ára egész évre 4 ft., negyedévre 1 ft.

△ (A „Felvidéki Magyar Közlöny“) vegyes tartalmu hetilapnak s a nógrádi gazdasági egyesület közlönyének mutatószámára megjelent. Szerkesztője *Jeszzenszky Danó*. Az első szám Madách Imre, Szontagh Pál, Tallián Gyula stb. dolgozatait hozza. A változatos tartalmu lap előfizetési ára egész évre 6 ft., félévre 3 ft., negyedévre 1 ft. 50. Beküldendő Balassagyarmatra a szerkesztőhöz.

△ („A Gazdasági Füzetek“ negyedik) e napokban küldetett szét az előfizetőknek. Jelen tartalmán kívül rajzokat is hoz.

△ (Röpirat.) „Mindent a hazáért, még népszerűségedet is“ című röpirat jelent meg közelebb ismeretlen szerzőtől.

+ (Pády Gyula, a „Jogszéleti adatok“ szerzője) értesíti a közönséget, hogy miután a már elégedett egyetemi ifjúság körében gyűjtői és aláíróinak egy része, a mind ez ideig be nem küldött összegek lefizetésére a jövő 1867. tanév kezdetére utalták: kénytelen a már megkezdett munkálatok befejezését okt. elejére halasztani. (Ugylátszik, ez válasz a V. U. mult számában közölt felszólásra.)

Ipar, gazdaság, kereskedés.

+ (Uj könyvnyomda felállítására) nyert engedélyt Pesten Kertész József, a „Sürgöny“ kiadó-kezelője.

△ (Faszindely-készítő gép.) Szabó Imre, szegedi asztalos oly gépet talált föl, melylyel óránként 1800 faszindelyt lehet készíteni. A fiatal iparos, kinek egész tapasztalati köre a szegedi két műmalomig terjed, az egész gépet — némi vasrészek kivételével — maga állítja ki. Gépe gőzörré is alkalmazható leendő, azon előnnyel, hogy a metszőkészek szaporodtatásáért óránként 12,000 darab zsindelet is képes leendő elkészíteni, aránylag csekély fahulladékkal.

+ (A békésmegyei gazdasági egyesület) szept. elején Orosházán a szarvasi és orosházi, szept. közepén Gyulán a csabai és gyulai, szept. végén K.-Ladányban a békési és sárréti járás részére caselédjuttalmazással összekötött szántásverseny fog rendezettni. Okt. 12—13-án pedig Szarvason általános terménykiállítás leendő.

Közintézetek, egyesületek.

+ (A Magyar Akademia) f. hó 21-én tartott ülésében *Ráth Károly* folytatta érdekes előadását „A török hódoltságáról.“ Ezuttal az adókról, dézmák és egyéb teherről szolt kimerítőleg. Értekező előadását folytatni

fojja. Utána *Rómer Flóris* „Néhány, Pannoniában feltalált római váróról“ értekezett, s miután általában kikelt az anyagi irány ellen, mely a római régiségek iránt közönyösen mindent felszánt, elrombol, hogy újra építsen vagy természetesen helyén — csak az erődített táborokra szorított, melyeket magyarul váróknak nevez, s melyeket a rómaiak castellumoknak hívtak. Bemutatta a fenéki vár rajzát, s több római vártornyot, így a szónyi és budai erődítményeket ismertette. Ezen érdekes közlemény után a titkár felolvasta azon jegyzőkönyvet, melyben az Akademia nem osztva archeologiai bizottmányának azon véleményét, hogy a helytartótanács felszólítása folytán, az országosan felállított szándokolt archeologiai bizottmány teendőit magára vállalja, azt a történettudományi osztály elé terjesztendőnek tartja véleményezés végett. Az Akademia azon nézetből indulva ki, hogy szervezete és alapítóinak szándéka folytán, kormány organumává nem válhatik s a kormánytól segélypénzt el nem fogadhat; különben is ez ügy az országgyűléshez tartozván, a határozást a szünnapok utánra halasztja.

△ (Irói segélyegylet.) Özv. *Bezerédy István* egy ezüst asztali kosarat ajándékozott az írói segélyegyletnek, az ezen egyesület által rendezendő sorsjáték nyereség tárgyainak szaporítása végett. Ugyan az sorsjegyek eladása körül is nagy buzgalmat fejt ki, eddig már mintegy 200 darabot adott el.

△ (A joghallgatósági segélyező-egylet) f. hó 17-én tartott közgyűlésében az eddigi választmány leköszönvén, megbízatását az ifjúság kezébe tette le. Az egyesületnek csak néhány havi működése alatt 4341 ft. 16 kr. bevétele volt. A kiadás 1734 ft. 62 kr. miből 1089 ft. 85 kr. segélyezésre fordították. Az egyesület rendes tagjai száma 302, a pártolóké 233.

+ (Gyógygyűjtemény társulatának alakulásán.) Azon 40,000 fnyi tőke, mely első megindulásra kitűzetett, már fedezve van. Aug. 1-én lesz a második tanácskozás m e tárgyban, mely az alapszabályokat szerkeszti s az alakító közgyűlés hatánapját kitűzendi.

△ (A „Pannonia“ magyar viszontbiztosító-intézet üzleti kimutatása a f. év első feléről.) A megkötött viszontbiztosítási ügyeket összege kerék-számmal 16,800 ft. az ezek után befolyt díjak összege 170,000; ezen bevétel eredmény irányában a kárállapot következő: A bejelentett károk összege 18,550 ft. a kifizetett károk összege 9260 ft.

— (Nyilvános leánynevelde Losonczon.) Jul. 19-ről írják innen: Egy intézet adta lételének szép tanujelét a mult napok egyikén, mely megérdemelt, hogy róla a t. olvasó-közönség tudomással bírjon. Ez intézet a losonczy nyilvános leánynevelde, melyben a jelen évi vizsga is a szülék és tudománykedvelők meglegedését teljes mértékben kiérdemelte. Alkalmunk vala tapasztalni, hogy mind maga a nevelde tulajdonosa s illetőleg annak igazgatója és egyik nevelője *Parvi Eliza* felfogta hivatását, mind pedig a szakértő gymnasiumi tanárok, kik szép sikerrel működtek közre, valamint a segéd-nevelőnk is át voltak hatva az egész tanévben a nőnevelés fontosságától; s a 25 leánynevelde magaviselete és felelete a legszébb reményekre jogosított. Kívánatos, hogy e nevelde, mely nem kiálló tudósítványok, hanem tet tel igyekszik hirtérve és pártolásra szertenni, f. é. szeptember 15-én számos új növendékkal nyitassék meg!

+ (A „Matia Serbska“ című szerb irodalmi egyesület) aug. 7-én nagy gyűlést tart. Ez alkalommal el akarják határozni, hogy az egyesület Ujvidékre tétessék át.

Közlekedés.

+ (Magyar gőzhajózási társulat.) A „Magyarország“ írja, hogy *Medgyaszay* és *Houchard* gőzök-kapitányok közelebb felhívták fognakinténi a magyar közönséghez egy, a Dunán, Tiszán és Szávan létesítendő gőzhajózási társulat alapítása végett. A vállalat 200 ftes részvények által fog létesítetni 3 millió tőkével, s mihelyt a szükséges aláírások megtörténnek, azonnal közgyűlés hívatik össze a társulat szervezése s engedély kieszközlése végett.

+ (Gőzhajózás.) A Narentán, Dalmátország és Hercegovina legnagyobb folyóján, rendes gőzhajó-közlekedést fognak megnyitni.

Balesetek, elemi csapások.

△ (Marhavész.) Pestmezei 10 helységében ütött ki újra a marhavész. 6588 darab marha közt 3038 köreset fordult elő; ebből 1240 meggyógyult, 1386 elveszett, 412 pedig ápolás alatt áll. Komárommegyéből is a vész terjedéséről panaszok jöttek.

△ (Tata vidékét a marha- és baromfivész) erősen meglepte. A marhák, melyek lebetegesnek, szájt- és orrfékélyekben szenvednek, s a tehének teje elapad. A baromfiak egyremásra döglenek, hosszas kórjelek nélkül. A disznók és jukok is nagyon hullanak.

+ (Nagy tüzvész) volt közelebb Pávan a székelyföldön, mely mintegy 60 épületet hamvasztott el.

△ (Vízbehálás.) Győrött f. hó 17-én egy 8 éves gyermek, s egy sószállító-hajó kormányosa a Rápezába fult. Ez utóbbi halálát annak tulajdonítják, hogy fel találta tenni az Orbán süvegét.

△ (Kettős öngyilkosság.) Szegeden f. hó 9-én két nő összefogózza a Tiszába ugrott s belehalt.

△ (Tüzvész.) A Munkács melletti nagyszerű görög egyesült basilika-kolostor, templomával együtt, f. hó 18-án a lángok martaléka lett. A torony bádögöztatván, az e munkával foglalkozók a forrasztásra használt tüzzel könnyelműen bántak s a templom zsindeleges födelére is esett égő szén, mitől az meggyuladván, csakhamar a kolostorral együtt lángba borult. A szél Klastromalja faluba is hordott tüzes pernyét, minek következtében itt is 11 ház égett le.

Mi ujság?

△ (Palota-építés.) A gr. Széchenyi-család feldunasori telkén, az Akademia palotáján fölül, pompás családi palotát emeltek. Az építést még az ősz folytán megkezdendik.

+ (Névváltoztatások.) Legfelsőbb engedéllyel *Klein József*, szolnoki lakos „Kis“-re, *Giefing Mihály*, hevesmegyei gyöngyös-tarjáni közbirtokos „Szabadhegyire“-re, *Wrasda Márton*, krassómezei kerületi orvos „Bátor“-ra, *Tusnyák József*, munkácsi lakos „Kövér“-re, *Lincz Károly*, paulisi kincstár urad. ellenőr „Kohányi“-ra, *Ler Mór*icz, szegedi lakos „Marosi“-ra, *Wolf Márton*, kisvenyemi urad. ispán „Farkas“-ra, *Fischer Ernő*, pestmezei szolgabíró „Halászi“-ra, s *Chobola Elek*, pozsonmegyei dimburgi lakos „Tamási“-ra változtatták vezeték neveiket.

△ (Gyászistenítészlet.) Mult pénteken volt a ferencziek templomában a gyászistenítészlet fővárosunknak egyik, lelkileg úgy, mint testileg legszébb virága, *Cseremiszky Irma* kisasszonyé, ki életének 16-ik évében a Duna hullámai közt lelte gyászos halálát. Az engesztelő szent áldozatra számos közönséget gyűjtött egybe a közrészvét.

+ (Halálhír.) Résvéttel vettük ama szomorú hírt, hogy *Okolicsányi Lajos*, a mult évben Borsodmegye volt alkotmányos másodalispánja, f. hó 16-án váratlanul meghalt, s vele ismét kevesült a jellemzilarad becsületes hazafiak száma. Temetésén, mely Szuhogyon ment véghez, Borsodmegyének csaknem egész volt alkotmányos tisztikara jelen volt.

△ (Höllősy Kornélia, nemzeti színpadunkról végkép lelépendő, jövő kedden lépd föl utószor a „Bánk bán“-ban. Előre is látjuk, mily szomorú leendő ez est mindkét részre nézve.

+ (Magyar Mihály könyvgyűjteményéből.) daczára annak, hogy az árverezés több mint 3 hét óta foly, még alig árvereztetett el egy ötödész. Figyelmeltetjük a közönséget ez árverésre.

△ („A szerelem sültet verem.“) A budai műegyetem derék fiatal tanára *J.*, méreggel vetett véget életének. Mint mondják, szerencsétlen szerelemnek lón áldozata.

△ (A budai alagutársaság,) ha a hir nem csal, valahára mégis tesz valamit a közönség kényelmére, s az alagutat faburokkal, a gyalogjárdaikat pedig korláttal látja el. Jobb későn, mint soha.

△ (Mikédvelői előadások betöltése.) Az egri műkedvelő társulat elnöke, *Izsaák László*hoz rendelt érkezt, mely a társulat további előadásait, *Földváry János*, főispáni helytartó rendelte folytán, „több ok által igényelve,“ betöltötte. E tilalmat jóval megelőzte azon rendelet, hogy esti 11 órákor a korcsnák, kávéházak és más nyilvános helyek zárva legyenek.

— (Sajátosságok tisztelet.) E napokban ily czim alatt kaptunk egy vidéki iparos polgártársunktól levelet: „T. czimzettet újságnomjától hivatalnak Tudós Tisztelettel egyetem-utca 4-ik szám Pesten.“ A levél megérkezett.

+ (Tüz gőzhajón.) A dunagőzhajó-társaság egyik legerősebb teherszállító gőzösen, „Pontus“-on e napokban tüz ütven ki, földözete lángok martaléka lett.

△ (Az aradi tűzoltó-kar) mult vasárnap táncvizgalmat tartott, mely igen népes volt, s 852 ftoz jövedelmezett; ebből azonban a költségek még nincsenek levonva.

△ (Francia lap Bécsben.) Nemsokára új francia lap indul meg Bécsben, azelőt szerkesztése alatt, mely főleg a szépirodalmat fogja képviselni. Czime: „Le Nouvelleste.“

+ (Nagy Isten áldása.) Lugoson annyi gyümölcs termett, hogy egy zsák almát 30 kron árulnak, de ezt is drágálják; s a szilva mérőjét pedig 5—6 kron adják.

+ (Egyház-kijavítás.) Az egri székes főegyház teljes kijavítását *Gerster*, pesti építész eszközendi.

△ (Gyilkos és öngyilkos.) *Keeskemétről* a „M. Sajtó“-t azon megdöbentő eseményről tudósítják, hogy f. hó 20-án *Csabanov Tamás*, szerb nemzetiségű, tiszta-sz.-miklósi születésű, mintegy 20 éves, nagykőrösi tanuló *Kada Endre* megyei főorvosnak, *Thordai Zákos Elek* leányát, saját szobájában, ismeretlen okból, pisztolyal agyonlőtte, mire a gyilkos, ki ugyanazon házban lakott, szobájába vonult, s saját életét is pisztolylövéllel akará eloltani, de nem halt meg azonnal, noha semmi remény, hogy életben maradjon. A boldogtalan nőt férje, 3 gyermeke, szülői és testvérei siratják.

△ (Igazgató-tanárr-választás.) A hold-mező-vásárhelyi ref. gymnasium igazgató-tanáru *Imre Sándor*, eddig debreczeni tanár választatott meg.

△ (Vasuti szerencsétlenség.) F. hó 20-án a buda-pragerhoi vasutvonalon *Szenes* alatt a mozdony a sínről kiugrott s az alaperendákat helyökből nagy távolságra kirángatta; egy kocsi is összezuzott. Emberhalál nem történt ugyan, de sebesülés igen.

△ (Merénylet Garibald ellen.) Olasz lapok írják, hogy *Garibaldi* élete ellen valaki Nápolyban merényletet kísérelt meg, de rutul benntört a kése. mert a nép ott nyomban összetépte.

+ (Ritka szerencse.) Az is ritka szerencse, hogy a lutrin valakinek mind az öt betett számát kihúzzák. Ily szerencse érte *Bécsben Feiter Ferdinándot*, a modernai harczeg apródját, ki 24,000 ftoz quinternót csinált.

+ (Colt ezredes, a revolverek föltalálója) e napokban halt meg Londonban s 800,000 font sterlingre menő vagyont hagyott hátra. *Hartfordi* gyárában évenként 1000-nél több munkást foglalkodtatott.

△ („Vörösmarty-forrás.“) Egy budaiási lakos sasvölgyi telkén legújabbán keserűvíz-forrást fedezett föl, melyet *Vörösmartyról* nevezett el.

△ (Zágrábban a légszeszvilágítást) csakugyan életbeléptetik. A szerződés eziránt meg is kötötték 35 évre. A város minden légszeszvilágítást 27 ftoz fizet évenként, míg eddig egy-egy olajlámpa fenntartása 38 ftozba került.

+ (Csatázás rablókkal.) Veszprémből írják, hogy a minap a szentgáli gombási csárda közelében egy 7 tagból álló rablócsapat telepedett meg, mely ellen *Város-Lódról* 28 főből álló katonaság küldetett ki, s közöttük rendes csata fejlődött ki, mely azzal végződött, hogy a rablók az erődökbe menekültek, hol üldözöttesöknek nem volt eredménye. A katonaságból egy legény a fején megsebesült, a rablók közül is egy pár, csak sebbel menekülhetett.

△ (Fenyítőtörvényszéki ügy.) Azon rabló, ki a minap *Cziknoka* közelében egy nyitramegyei házalót megtámadott, s *Novák Kami* jogász által elfogatott, *Lumtzer János*, felkai, szepesmegyei, 21 éves. Ügyét a rögtönbíróóság a rendes per útjára utasította.

△ (Elitelt bankjegyhamisítók.) *Lipcsében* közelebb 14 egyént ítéltek el osztrák bankjegyek hamisítása miatt.

+ (Husz Jánosnak emléket emelnek Konstanzban,) ugyanazon helyen, hol 4½ évszázad előtt tanai miatt megégették. *Mompura* mutanur! Az emlék, mely nemsokára fel fog állíttatni, egy 350 mázsás gránitból álland, s egyik oldalára *Husz* neve és halála napja lesz vésvé, a másikra *prágai Jeromos*.

+ (Nagy szárazság.) A Hortobágyon a nagy szárazság miatt annyira leégett a mező, hogy a gulyákat szétverik.

△ (A világ legidősebb embere.) Nem lesz érdektelen tudni, hogy a világnak ez idő szerint legőregebb embere *Morvaországban*, *Celadna* helységben él; most 147 éves és még mindig elég erős, hogy mezei munkákkal foglalkozzék. Elete legnagyobb részét pásztorokodással tölté, katonai is volt s 90 éves korában nősült meg. Élelme többnyire tej és burgonyából áll. Jó volna töle megtudni a hosszú élet titkát, bár úgy hisszük, kevesen találkoznak a kik hajlandók volnának, életrendét követni.

△ (Kalvin János sírja.) A debreczeni „Hortobágy“-ban a következő sorokat olvassuk: „Azon debreczeni polgártársaink egyike, kik a londoni kiállításra kirándultak, utközben *Genf* is meglátogatta, s megmutattatá magának azon sírt, melyben *Kalvin János*, a helvét hitvallás alapítója fekszik. — A sír alig észrevehetőleg, és nemsokára *Genf* város több lakója, de még az idegen vezetők által is alig ismertette fekszik a szép sírkertben, — pompás emlékoszlopok erdejében, csupán egy, körülbelül másfél lábnyi magas és fél lábnyi széles kő által jelölve, melynek rézsutos tetején a református nevének kezdő betűi állnak bevésvé. (*Kalvin* megöltötte, hogy hamvai földe emlékoszlopot emeljenek.) A ház, melyben *Kalvin* lakott, régóta nem létezik többé; helyére mást építettek. — A genfi kalvinisták, — mint utazónk állítja, — buzgó vallásosok, s templomaik, amennyiben lehetéges, még egyszerűbbek mint a magyar protestansokéi. Ellenben a lelkészek, ruházatukban megkülönböztetik magukat a többi hívektől.

+ (A léghajó használatra hadi czélokra.) Hogy a léghajó jelen tökéletlensége mellett is sikerrel használható hadi czélokra, egy, az északamerikai háboruban nem régt tett kísérlet is bizonyítja. A lapok következőleg adják elő a dolgot: Május utolsó napjaiban, miután az unionisták serege *Richmond* előtt megtelepedett, *Lowe*, az ismeretes léghajós szállt fel. Egy lefelé irányzott cső a sereg felé állítottatott fel s egy igen ügyes fényképész percz alatt lephotografizta az egész tért *Richmond*tól *Manchester* és keletre *Chikahominy*ig. A képen csinosan voltak feltüntetve a fővárosok melletti folyam, a patakok, a virginiai és york-rioi vasut, a földélen átvezető csapások, a fenyves erdők és mocsáros helyek, valamint az egész felállított sereg, melynél a különféle útegeket, a gyalog- és lovasságot is ki lehetett venni. E képet azonnal két példányban lemasolták, és mint csatátér 64 részre osztva az egyiket *M' Clellan* tőknek adták, a másikat pedig a léghajós tartá meg. A sereg a következő napok zivatarai miatt nem mozdulhatott ki a táborból. Jun. 1-jén a bator léghajós ismét a magasba ment, a csatátér felett 1000 lábnyira vón állást s a parancsnoklók tők főhadiszállásával táviradai sodrony által maradt közlekedésben. Egy óra tájban a léghajóból az ellenség megtámadását, az illető hely megnevezését, a legpontosabban táviratozták a főhadiszállásra. Fél óra mulva ily sürgönyt küldtek: „*Cavei* dandára rendetlenül megfutott.“ *M' Clellan* ugyane perczben *Heintzelmann* tőköt odautasíthatta, hogy nyomuljon előre. *Summer* tőköt pedig, ki a *Chikahominy* tulfelén volt, hogy a kis folyón haladjon át. — Mindkét dandár két óra mulva szorosan az ellenség előtt állt és szoronyoszegeve elfoglalta a csatátér. A jövő napon oly győzelmet vívtak ki, melyet a léghajó használatá nélkül nehezen nyerhettek volna meg.

△ (Tiszta tej Párisban, s hamisított Pesten.) E czim alatt az „Ung. Nachr.“ egy cikket közöl, melyben többek közt elmondja, hogy *Párisban* a rendőrség az élelmiszerekre, s különösen a teje szigoruan felügyel, és a hamisítás miatt elitelt nevé lakásával együtt hirlapilag közlésezi; miáltal az elitelt általában ismeretessé lesz, s a közönség őrizkedni fog, tőle valami élelmiszert vásárolni. Ez eljárásnak az a jó eredménye lón, hogy a mult évben már egy elitelés sem történt tejhamisítás miatt. Ezeket elmondván a nevezett lap, azt kérdi, hogy hát nálunk, különösen Pesten, hogyan áll a dolog e részben? Sürgőleg tanácsolja, hogy a biztonsgági hatóság vegye végre az ügyet szigoru ellenőrködése alá s a hamisítókat fogsággal megbüntetve, juttassa neveiket köztudomásra. Yalóban bámolni lehet azt a vakmerőséget, melylyel a pesti és vidékebeli tejárusok a tej meghamisítását üzük. Ennél csak azt bámulunk jobban, hogy a hatóságok ezen, az egészségre oly káros hatású tény, büntetlenül élnek.

+ (A Napoleonok szaporodnak.) Napoleon herceg neje, Klotild hercegnő, f. hó 18-án gyermeket szült, ki a keresztségben Napoleon Jeromos Viktor Fridrik nevet kapott.

© (Gleichenbergben), jelenleg 6-700 vendég van; ezek többnyire németek, horvátok, olaszok és szerbek; magyarok mintegy 50-en vannak. Van egy két kairói, néhány francia, porosz és angol is. Azonban összeszámolásról szó sincs, mindenki magának él s nagy részben elvonul. Még a magyarok sem tartanak jelenleg úgy össze, mint más alkalommal, s bizalmatlankodva tekintenek egymásra. Talán azért huzódnak egymástól, jegyzi meg egy tudósító, mert egyik tetőtől talpig magyar ruhában van, míg a másik csak félig.

H.-Böszörményről, július 19-ről írják: Szellemi élvezetünk 8 évi hiányát Györfly Antal szintársulata pótolta ki egy kevés időre, és a dologidő dacára, szép számmal képviselt városi közönségünk, bemutatta Thalia templomában áldozatkészességét. Előadott darabok ezek voltak: „II-ik Rákóczy Ferencz fogsága“, „Nagyapó“, „Fenn az ernyő, nincsen kas“, „Angelo“, „A jeggyűrű“, „A peleskei nótarius“, „A szökött katoná“, „A becsület szó“, és A jól őrzött kis leány“, „A hazatérték“, „Könyves Kálmán“, „Debóra“, „Házassági háromparancs“, „Koldusnő“, „Marcsa, az ezred leánya“, „Bányarém“, „Mári, egy anya a népből“, „Női harc“, „Czigány“, „Nőtlen férj“. Sikerült előadásaiokban jelesen kitűntették magukat: Györfly, Beke, Páli, a nők közül Györflyné, Kövesiné, Miksai Ida, a másodrendű szerepekben pedig Hegyi, mint még e pályán ujonc.

Nemzeti színházi napló.

Péntek, jul. 18. „A tücsök.“ Életkép 5 felv. Irta Birchpfeifer Sarolta. Ez este két vidéki vendég mutatta be magát a nemzeti színház közönségének: Sipos és neje Dobozsi Lina. Ez utóbbi a czimszerepben tehetséget tanúsított, mely azonban még koránt sincs annyira kipallérozva, hogy művészi-nek lehetne mondani. Szerepe egyes részeiben jól megállta helyét, de bevégzett egész nem tudott belőle teremteni. Miért is választott tehetsége bemutatásul ily nehéz szerepet, melyben színésznőink közül eddig csak hárman, ugymint: Hegedűsné, Munkácsi Flóra és Bulyovszkyne álltak ki a próbát diadalmasan. Mindenekelőtt igyekeztek leszokni idegenszerű kiejtéséről, mely különösen a többféle e egyforma kiejtésében tűnik fel. A buzditó tapsok nem hiányoztak. Sipos, Landry szerepében kissé feszesen játszott. Igyekeztek több életet önteni játékába.

Szombat, jul. 19. Beck János föllépteül: „Rigoletto.“ Opera 4 felv. Verdőtől.

Vasárnap, jul. 20. „Huszár-csiny.“ Eredeti népszimű 3 felv. Irta Vahot Imre. A markotányosnő szerepét Bognár Vilma talpraesetten adta.

Hétfő, jul. 21. „Bibor és gyász.“ Hegedűs Lajos drámája. Nagy Luiza mint hőszerelem színésznő mutatta be magát a kisszámu közönségnek. Nem nagy szerencsével.

Kedd, jul. 22. Beck János föllépteül: „Ernani.“ Opera 3 felv. A vendégművész ma is nagyon tetszett; különösen a 4-ik felvonás bevezető áriái szimni nem akaró tapsokra ragadták a közönséget.

Szerda, jul. 23. „A skót nemes.“ Vigjáték 5 felv. Csütörtök, jul. 24. Beck János föllépteül: „Észak csillaga.“ Opera 3 felv. Meyerbeertől.

Budai népszínház.

Jul. 18. „XII. Károly Rügen szigetén.“ Vigjáték 4 felv.

Jul. 19. „Falusi lakadalom.“ Népszimű.

Jul. 20. „Vén bakancsos.“ Eredeti népszimű 3 felvonásban. Irta Sziget József.

Jul. 21. „Charlotte kapitány.“ Vigjáték 3 felv. A darab jól mulattatta a közönséget.

Jul. 22. „Bál előtt és bál után.“ Irta Degré. Vigjáték 2 felv. Ezt követő: „A chorista.“ Bohózat 1 felv. Végül „magyar magántánc“ Horváth Károly által.

Jul. 23. „A szép molnárnő“ és „Tiszaháti libácska“, egy felvonásos vigjátékok. Mátrai Mari k. a., mint szerződött tag, ez estén mutatta be magát a közönségnek, mely, mindjárt kilépésénél, zajos tapsokkal üdvözölte. Gyönyörű színpadi külső, nagy színi jártasság, de természetből hiányos szavallás a kisasszony szembeötlőbb tulajdonai. A második darabban Agnest nagy szeretetreméltósággal adta, de egész hatást csak akkor fog tenni, ha beszédhez, hangjához a közönség előbb már hozzászokott.

Jul. 24. „Szerelem és örökség.“ Vigj. 2 felv. Felvonás közben tag magántánczot lejtett Horváth Károly. Végül pedig magyar magántánczban lépett föl a 7 éves Marosi Julcsa.

Szerkesztői mondánivaló.

6120. Pozsony. Sz. F. J. A kívánt lappeldényekkel szívesen szolgálunk. Legörö-mestebb látók ön személyes megérkezését.

6121. Kolozsvár. J. E. A lap küldése iránti intézkedést megtettük. Az eddigi elmaradás okait kiütközni nem lehetett. Innen mindig elküldetett. Fogadja ön közö-netünkét.

6122. Herczegstőlós. V. L. A panaszlevelet elküldtük az illető lap kiadóhiva-talának. A sérelem orvoslása meg lón igérve.

6123. Bécs. K. T. Ily dolgoknál legelőbb legjobb akaraturukról biztosíthatjuk önt. Kár volt, Londont oly hamar elhagyni.

6124. Szafmár. Sz. F. Teljes lehetetlen. A mit ön ohajt, nem áll rendelkezésünkre.

6125. Holt-Tiszpartján. El akartuk olvasni, de a legelső vers mindjárt így kez-dődik: „Sok száz évek előtt...“ Még csak prózában sem szabad így beszélni, sőt még a piazcon se mondja ön, hogy „sok száz forintok.“ — A „Nyárban“ című jobban sikerült; helyenkint igen szépen festi a tájképet.

6126. Vésztő. Id. Sz. S. Adandó alkalommal majd rátérünk még a kívánt tárgyra. Csak annyit: onduk, hogy jóra való falusi iskolában kellene azt még megtanulni, s a mi ott el van mulasztva, azt már bajosan pótolja azután bármiféle újság.

6127. L.-Komárom. V. M. Észrevétel teljeseen osztjuk, s csak azon közmondást juttattuk eszébe: „nem lehet mindennap papsajt!“ Ugy parancsolják gyakran a körülmények, hogy egyéb eledellel is jól kell laknunk. De azért ez nem rosszabb amannál.

6128. A weimari nagyhercegi sírboltban. Igen méltó helyet foglalhatna el valami weimari „Sonntagszeitung“-ban.

6129. M.-Berény. B. B. Igen kívánatos volna, hogy e mű, külön lenyomatban, mielőbb árulnának a vásárokon. Lapunkra vonatkozólag csupán a terjedelem ellen van kifogásunk. Erre nézve kedvező körülményt kellene kilésnünk.

6130. Kolczér. P. I. A küldeményt használni fogjuk. Köszönet érte.

6131. Képek-Slavoniából. Nem tudjuk, hogy és mikép jutott birtokunkba, de a szerző jó emlékeztetben van nálunk s a munka sok érdekes részletet tartalmaz, melyek közlésétél mi is szeretnők siettetni. Rajta leszünk.

SAKKJÁTÉK.

135-ik sz. feladvány. — Weisz J. A. tanártól (Budán).

Sötét.

